

ММ i СВІТ

WE AND THE WORLD

УКРАЇНСЬКИЙ
МАГАЗИН

Nous
et le monde
Revue Ukrainienne

Editor:

M. Kolankiwsky
278 Bathurst St.,
Toronto, Ont.,
Canada
diasporiana.org.ua

25 c.

P. 7

СЕРПЕНЬ — AUGUST

1956

28

Редактор і видавець: Микола Колянківський

Адреса для редакційної й адміністративної кореспонденції (вплата грошей): М. Kolankiwsky, 278 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada

З М І С Т :

Доля добродіїв
Промисл Канади й наші
інвестиції
Святість не перечить патріо-
тизмові
Розкопки в Михайлівці
Перед третім разом
Основникові Пласту 70 років
Як зашумлять ліси...
З історії марок УНР
Як звірята бачать світ?
Великий англієць, що згинув
за Грецію
Про національний прапор
Китайські притчі
Полуниці і тютюн
Три покоління
1,75 для дівчини — ідеальний
ріст!
Розарій імператрки Жозефіни
Про гіпноз
Хрестівка

РЕДАКЦІЙНІ ВІДДІЛИ:

**В Європі: — Євген Деслав,
Париж, Франція**

**В Америці: Петро Павлович,
Нью-Йорк, США**

ПРЕДСТАВНИЦТВА

AUSTRALIA: Fokshan Library and
Book Supply, 1 Barwon St., Glen-
roy, W. 9, Vic.

BELGIQUE: Ihnat Stachij, Esneux
en Liege

BRAZIL: Mrs. I. Lisynetskyj, Cx.
Postal 428, Ponta Grossa, Parana

ENGLAND: S. W. Shewchuk, 79
Kensington Park Rd., London,
W 11

FRANCE: Kolankiwskyj Mykola, 186
Bld. St. Germain, Paris VI, c. c.
876771

GERMANY: Fr. Emilie Gudz, (13a)
Zirndorf, Nbg. Schuetzenstr. 4/11

ФОТО НА ОБКЛАДИНЦІ: Свідки слави старовинної Греції
(до статті на стор. 28 п. з. "Великий англієць, що згинув за Гре-
цію").

* * *

Річна передплата: для Англії й Австралії — 1 фунт, для Бель-
гії — 100 б. фр., для Франції — 1000 фр., для Німеччини — 10 ДМ.,
для Аргентини й Півд. Америки — 40 арг. пезів, для Півн. Америки,
Канади і всіх інших держав — 3 ам. долари. **Ціна одного числа:**
25 центів.

Ціна 1 стор. оголошень: 60 дол., пів стор. — 30 дол., чверть
стор. — 15 дол., найменше оголошення фірм — 5 дол.

Authorized as second class mail, Post Office Department, Ottawa

Дж. Гварескі

ДОЛЯ ДОБРОДИЇВ

Один мудрець жив дуже чесно й благородно. За всю свою шляхетну поведінку одержував сумну нагороду, тому й одного разу розізловився і сказав: "усі люди — свині!"

Після цього продав свій маєток, купив собі коня, осла, собаку, вола й курку, збудував палац на вершці гори, і пішов там жити.

Мудрець цей був дуже талановитий і мав незвичайно сильну волю. Він то й вирішив за всяку ціну навчити свої звірята говорити.

Трудився над цим довгі-довгі роки, не зневірювався і не втрачав терпеливості. Врешті почастило йому побачити наслідки свого навчання: кінь, собака, осел, віл і курка почали розуміти людську мову і давати відповіді.

Мудрець подякував Богові за допомогу й вирішив одного дня перевести із звірятами кінцевий іспит.

Запросив їх у город, дав їсти, погладив, ляг на траві посеред них і почав ставити питання.

Наперед запитав осла:

— Хто ти такий?

— Я кінь, — відповів осел з подивугідною самопевністю.

Зчерги мудрець запитав вола:

— А ти хто?

— Я лев, — відповів гордо віл.

Запитав мудрець курку:

— Хто ж ти будеш, серце?

— Я орел, — сказала курка, не перестаючи порпатись у землі.

— А ти хто такий? — сказав мудрець до коня.

— Я людина, — сказав бундючно кінь, ще й додав: — Буду вам дуже вдячний, якщо звернетесь до мене через "ви"! Бо, наскільки не помиляюсь, ми з вами ніколи не пили разом в одній коршмі...

Важкий смуток впав на мудреця. Очима, повними сліз, він глянув на собаку.

— Нещасний ти, — сказав йому спочутливо собака, кидаючи необгрижену кістку.

— Погано з тобою поводитись, але ти не втрачай від-

ваги! Я знаю, що ти мені вірний і я тебе боронитиму.

Помітивши, що мудрець не перестасє плакати, собака потішив його, кажучи:

— Підемо геть від цієї невдячної голоти і тоді я навчу тебе гавкати!...

З італійської мови переклав
С. Дунайський

ПОПУЛЯРНА АМЕРИКАНСЬКА ПИСЬМЕННИЦЯ

Пані Мері Робертс Рінегард входить уже у своє вісімдесятьріччя. Воно зустрічасє її не надто приязно, бо корч скопив її праву руку і вона не може навіть підписатися.

Ця найпопулярніша письменниця в історії американської літератури змалку зовсім не приготувалася до літературної кар'єри. Вона була медсестрою і почала писати з нужди, коли в 1907 році криза зруйнувала матеріально її родину, залишаючи на її плечах 12.000 доларів довгу. Пані Мері мала вже тоді трое дітей.

Двадцятьп'ять років пише Мері Рінегард тим самим пером, тричі переписуючи власноручно кожний свій манускрипт. Працює завжди вночі, від год. 10-ої ввечері до год. 3 ранку, пишучи денно 2-6 тисяч слів. Наслідок її писання: 60 книжок, що появились збірним накладом 11 мільйонів примірників, і зробили її найпочитнішою письменницею ХХ сторіччя.

За час своєї літературної праці вона заробила пером 27 мільйонів доларів. Але її життя не було легке. Батько, талановитий винахідник, помер замолоду трагічно, мати — спаралізована, померла випадково підчас купелі, неспроможна покликати когось на допомогу, в 1932 році втратила свого чоловіка — лікаря, сама вона перебула 15 операцій (в тому одну операцію рака) і 4 серцеві атаки. Але й досі, всупереч усім лікарським заборонам, викурює пачку цигарок кожного дня.

ТУРЕЦЬКІ НАРОДНІ ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

1. Рана, нанесена рукою, — загоїться, нанесена язиком — ніколи.
2. Нещастя лисиці в її власній шкурі.
3. Розумний не каже того, що знає, а дурень каже, що й сам не знає.
4. На мертвого лева нападають навіть зайці.
5. Річ добра, коли нова, а друг — коли старий.
6. Сонце глиною не замажеш.
7. Дім без жінки, що піч без вогню.
8. Несмачний страві сіль не допоможе.
9. Надмірне кокетство навіть закоханому набридає.
10. Два кавуни під пахву не візьмеш.

ПРОМИСЛ КАНАДИ Й НАШІ ІНВЕСТИЦІЇ

Приблизно 50 років тому назад група молодих підприємців стояла перед могутнім водопадом Shawinigan Falls на річці Сен Моріс в провінції Квебек, яких 20 миль на північ від устя тієї річки до ріки Св. Лаврентія. Все довкола було покрите віковичним лісом і непрохідними хащами та навряд чи зустрів би був тоді на яких 100 миль долиною ріки Сен Моріс якесь людське селище, за винятком може маленького містечка Труа Рівер. Тоді то одному з тих прогульковців прийшла думка, що, коли б організувати спілку, щоб використати енергетичну силу цього водопадку, то можна було б пустити в рух маленький завод, а також трансмітувати електричну енергію до віддаленого на 85 миль Монреалу, де напевно найшовся б добрий збут.

Це було ризикове підприємство, але підприємці не завагалися й організували акційну спілку The Shawinigan Water Power Co. Зразу ж після цього вони почали продавати водну, а опісля й електричну енергію алюмінієвому заводі, що постав поблизу водопадку. Інженери-експерти побудували там згодом сильну трансмісійну лінію, щоб пересилати електричну енергію до Монреалу.

Вслід за алюмінієвим появились також інші заводи,

приваблені дешевим джерелом енергії. А сама ж ініціаторська спілка урухомила маленький карбідовий завод, і опісля фабрику паперу, використовуючи силу електростанції, яка щораз потужніла.

Сьогодні там, де колись шуміли віковичні ліси, розкинулося рухливе індустрієне місто Shawinigan Falls. Система електростанцій постачає електричну енергію для індустріального і домашнього вжитку на території 25.000 квадрат. миль, від річки Оттави і стейту Нью-Йорк на південному заході до Saguenay на північному сході і стейту Мейн (Maine) на південному сході. Карбідовий завод розрісся у великанську систему хемічних фабрик, що розсилають свої продукти в широкий світ. Фабрика паперу стала одною з найвизначніших в Канаді, а ціла низка інших фабрик випускають продукти текстильні, деревні та з пластику.

Долина ріки Сен Моріс розвивається безупинно. Її річна індустріальна продукція сягає вже вартости 300 мільйонів доларів. Програма спілки Shawinigan в 250 разів перевищила плани її основників. Активні спілки, інсталяції й терени оцінюють на 250 мільйонів доларів. Її вклад у економічне життя провінції Квебек і всієї Канади великанський. Історія

спілки Shawinigan — це не відокремлений випадок, а питома Америці історія підприємчого духа, людської енергії й наполегливості. Це історія динаміки економічного розвитку Канади.

Канада була відома від віків своїми сільсько-господарськими й лісними багатствами. Ця країна в першій половині XX століття перемінилася у промислово-індустріяну потугу. Головною остання світова війна у великій мірі прискіпила ритм розвитку різних видів індустрії в цій країні.

Величезні й дешеві джерела гідро-електричної енергії, розвинута комунікаційна сітка, поширений внутрішній ринок, зумовлений природним приростом населення й розмірно великою імміграцією, попит за кордоном на продукти канадської землі й її надрів — це були елементи, що зложилися на живий ріст канадської економіки, що у повоєнні роки здивував світ.

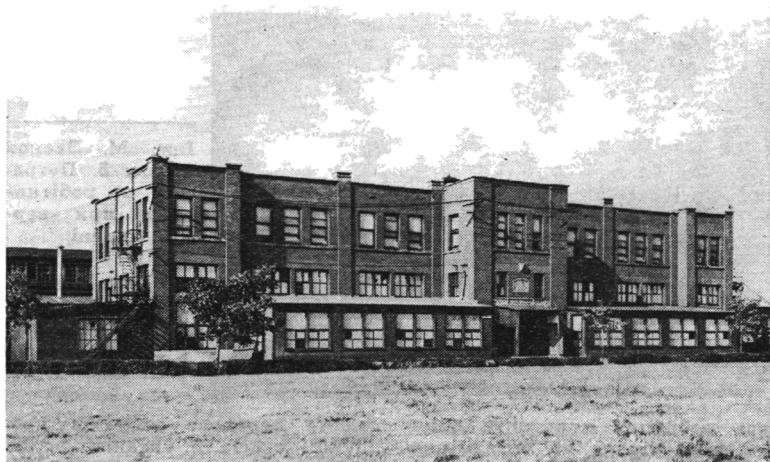
Завдяки цьому Канада висунулася у передову лінію т. зв. країн майбутнього. Щоб належно оцінити господарський ріст Канади, досить навести слідуєчі цифрові дані: Вартість національної продукції в Канаді досягла суми 23 бильйонів доларів у 1952 році в порівнянні з 11,6 бильйонів в 1945 р. (ріст продукції куди швидший, як у США, чи будь-якій іншій країні світу). Інвестиційні видатки з 1,28 бильйона доларів в 1945 р. зросли до 5,5 биль. дол. в 1953 році. В останніх роках інвестиції досягли 25% цілого національного прибутку. Треба додати, що цей

розвиток вповні гармонійний і проходить на широкому фронті всієї економіки, не викликаючи перебоїв в жадній поодинокій ділянці. Цей ріст здійснюється в умовах, що їх не можна прирівняти до кон'юнктурального "буму", якщо під цим висловом розуміти тимчасовий і штучно приведений добробут, супроводжений інфляцією й спекуляцією та загрожений жорстокою кризою. Навпаки, цей швидкий розвиток на широкому фронті проходить без психології "буму", що була така знаменна для раніших періодів господарського розвитку Канади, як напр. колонізація Заходу країни перед першою світовою війною, або гарячковий період спекуляції, що попередив заліз 1929 року.

Канадський добробут не є також наслідком зброєнь у зв'язку з холодною війною, бо ця країна вже перед корейською війною находилася на порозі нової могутньої індустріальної ери.

1947 рік був зворотним пунктом цієї ери, завдяки відкриттю багатющих нафтових джерел на заході і покладів залізної руди на сході (Квебек і Лябрадор). Так то одночасно Канада знайшла два основні елементи економічної могутности: нафту й залізо, чого дотепер їй бракувало.

Ці відкриття викликали повінь нових інвестицій. На Заході почато будову нафтопроводів, на Сході започатковано серію залізно-дорожніх та енергетичних проєктів. Розвиток цих проєктів неминуче поживає діяльність інших галузів індустрії, як рафінерії,

Фабричний будинок українсько-французької гірничої компанії "Контіненталь Айрон енд Тітаніом" в Монмані (Кебек, Канада)

будівництво, хемічний і машинобудівельний промисл тощо. Слідом іде продукція виробів широкого вжитку, завдяки збільшеній консумції викликаний новими заробітками і підвищенням життєвого стандарту.

Поштовх даний канадійській економіці відкриттям нафти й залізної руди буде мати далекосяглі наслідки. Вичерпання природних багатств США примушує цю країну звернути увагу на Канаду, що завдяки географічному положенню являється логічним доповненням американської індустрії.

Канада вже від довшого часу притягає закордонні інвестиційні капітали. Спершу англійський, а тепер головню американський капітал немало причинилися до господарського розвитку Канади. Притягаю-

чу силу Канади на полі інвестицій можна пояснити поєднанням двох елементів, що його важко знайти в будь-якій іншій країні: господарський динамізм молоді країни та політична й соціальна стабільність, що їх неодна країна старшої традиції могла б позавидувати.

Політична стабільність сперта на політиці двох основних канадійських партій, ліберальної і поступово-консервативної, які менш-більш однозгідні в принципах вільного підприємства, що є запорукою спонтанного розвитку добробуту країни. Соціальна стабільність зумовлена високим життєвим стандартом, можливостями для підприємчивих людей добитися працею чи підприємством рухомих і нерухомих маєтків. Робітничий рух тут сильний,

Інж. М. Звонюк
й інж. В. Петра-
чек з робітни-
ками при вер-
ченні

але робітничі конфлікти обмежуються тільки до економічного порядку. Ліберальне правління, сперте на парламентарну більшість, провадить від років зразкову економічну політику. Завдяки добробуту уряд реалізує бюджетні надвишки й швидким темпом зменшує національний довг, що його спричинили видатки останньої світової війни. Доказом економічної та фінансової рівноваги є позиція канадійського долара на світовому ринку.

Велика частина інвестицій, закордонних і місцевих, спрямована на експлуатацію земних багатств Канади. Завдяки своїм мінеральним багатствам Канада займає передове місце в гірничій продукції світу. І так у видобуванні нікелю, азбесту і платини Канада займає перше місце, друге місце в видобутку золота, цинку й урану, третє — в продукції срібла, четверте в продукції міді, олова й кобальту. В недалекому майбутньому Канада

займе передове місце в продукції заліза й титанія.

Гірничий розвиток Канади зумовлений не так потенціалом її ресурсів, як радше запотребуванням індустрії. В останньому двадцятилітті це запотребування було скріплене й прискішене виникненням другої світової війни, післявоєнною індустриальною кон'юктурою й новими всесвітніми зброєннями. Перспективами канадійського гірничого промислу являються дуже привабливі у світлі звіту президента Комісії для Матеріалів у США. Цей звіт оцінює ріст запотребовання американської індустрії на сировині в 1975 році в таких пропорціях: нікель 100%, мідь 43%, залізо 54%, олово 53%, цинк 39%, хром 100%, титаній 324%. На підставі заключень із цього звіту можна прийти до висновку, що запотребування канадійської промислової продукції далеко перевищать наведені процентові відношення.

Експлуатація земних багатств

Канади є отже важливою проблемою, якою цікавляться не тільки місцеві господарські чинники, але й закордон, а в першу чергу США. Всім ясно, що Канада в недалекому майбутньому займе передове місце у світі як доставець індустриальної сировини.

Такий менш-більш образ сучасної економіки і її розвоєвих тенденцій у Канаді, як його бачить економіст. Які ж із цього висновки для практичного бізнесмена чи сірого чоловіка — небізнесмена? Висновки ясні: Стоїмо на порозі нової індустриальної ери, не сміємо допустити, щоб нова господарська експансія пройшла мимо нас без нашої участі, мусимо включитися в хід подій і взяти участь у загальному рості добробуту.

Корпорація, або акційна спілка, це найважливіша організаційна форма, що в її рамках здійснюється кожне більше економічне підприємство. Ця органі-

заційна форма найбільш поширена у передових країнах світу й можна сміливо сказати, що напр. Америка завдячує цій формі своє передове місце в світовій економіці. Організація дрібного капіталу в формі акційної спілки, де акціонер відповідає тільки до висоти свого уділу, дає змогу підприємчливим одиницям здійснювати бізнесові задуми, що їх ніколи не можна було б їм провести, спираючись тільки на власні фінансові засоби. Успіхи цих одиниць є рівночасно успіхами акціонерів, що зложили у формі акції потрібний капітал. Акційна спілка, що поєднує підприємчий дух із капіталом у найвигіднішій формі є найбезпосереднішим засобом включитися в господарське життя країни, а тим самим брати участь у загальному рості добробуту.

Інвестиція або закуп акцій (шерів) акційних спілок, які головню здійснюють цей добро-

**Група шерівців
оглядає праці
при верченнях
у Ст. Урбен**

COLLEGE STUDIO**PHOTOGRAPHER****ВЛАСНИК І. ЯРМОЛЮК****499 College St. Toronto, Ont.****WA. 2-2507**

бут, зв'язані з різними проблемами. Поперше, інвестуючи гроші в акціях, мусимо визначити ціль нашої інвестиції. Такою ціллю може бути напр. забезпечення нашого капіталу і постійний дохід у формі дивіденд. Дехто інвестує гроші, щоб досягнути більші прибутки, інший знову не звертає уваги на висоту дивіденд, а шукає такої інвестиції, яка принесла б йому пряме збільшення вложеного капіталу в наслідок швидко зростаючої ціни на закуплені ним акції.

Звичайно неможливо поєднати усі ці наведені цілі в одному роді акцій. Прибуток і ризик утрати капіталу є менш-більш у прямо-пропорційному відношенні. Більший зиск іде в парі з більшим ризиком, там, де не має жадного ризику, треба задовольнитися мінімальним зиском. Хоч правду кажучи, навіть гроші зложені в банку не вповні забезпечені перед знеціненням на випадок інфляції. 10.000 доларів, що їх хтось тримає у банку від 1939 року, втратили на сьогодні половину своєї вартості.

Обертання грошима в умовах сьогодишньої економіки більш ускладнене, як тому 50 чи 100 років назад, за "старих, добрих часів", коли загалом панував золотий стандарт. Тому кожний бізнесово

думуючий чоловік старається умістити свої гроші так, щоб забезпечити собі якнайбільші прибутки. Одним із способів продуктивного забезпечення капіталу є закуп акцій спілок. Але, вкладаючи гроші в акції, слід добре познайомитися із станом компанії, що її акції думаємо купувати, та з її можливостями в рамках загального стану народного господарства і його розвоєвих тенденцій.

Акції в загальному можна поділити на три групи:

Перша група — це акції, що дають менш-більш сталий дохід-дивіденду. Це акції компанії, які в малій мірі вразливі на кон'юктурні зміни. В цій групі знайдемо акції компанії публічної служби, то є транспорту, електричної енергії, телефону, в дальшому — акції банків і консумпційної промисловості. Акції наведеної групи відпорні на кон'юктурні зміни, але рівночасно позбавлені великих вигадів на зиск. Ріст їхньої вартості невідмінно зумовлений демографічним і загально-економічним розвитком.

Друга група — це акції кон'юктурального характеру. Це акції важкої, текстильної, горілкової, паперової індустрії, які залежні від циклічних хвилювань народного і світового господарства, прибутки із цих акцій дещо вищі, в наслідок кон'юктурного ризику. Інвестиції в такого роду акціях вимагають великого досвіду й уміння передбачувати хід подій.

Третя група — це акції гірничих спілок, які вважаються найкращим забезпеченням гроша проти інфляції. Найважливі-

шою прикметою цих акцій це зріст вартости капіталу, що ґрунтується на факті експлуатації багатств надрів землі.

Цього роду акції мають найбільші вигляди збільшити вартість вложеного капіталу. Акції закуплені в початковій фазі організації гірничої спілки, напр., по 10 центів — можуть в міру розвитку компанії збільшити свою вартість до кількох доларів, а в випадку незвичайно успішних підприємств і до кількадесяти доларів, то зн. на 1000 і більше процентів. Дивіденди гірничих спілок звичайно невисокі, тому що зиски з гірничої продукції призначаються на розбудову внутрішнього капіталу, шукання й купно теренів експлуатації і т. п. Але в даному випадку висота дивіденди не грає жадної ролі, бо найкраща дивіденда не в силі заступити напр. десятикратно збільшення вартости капіталу, репрезентованого акціями успішної компанії. Акції гірничих спілок незвичайно інтересні в Канаді, з огляду на індустріяльний динамізм країни та її невичерпні мінеральні ресурси.

З великою приємністю було вже відмічено на сторінках "Ми і Світ" оснування першої канадійсько-української компанії для видобутку й переробки залізо-титанієвої руди Continental Iron & Titanium Mining, Ltd., в Монтреалі. Ця спілка за один рік свого існування добилася чималих успіхів. Проспектори спілки відкрили багаті поклади титанію, Piloting Plant (дослідчий завод) є в

На терені верчень (на першому плані титанієва руда, що в цьому місці виступає на поверхню)

стадії успішного встановлення процесу переробки титанієвої руди, закуплені фабричні приміщення незабаром будуть обладнані потрібними машинами і план випуску продуктів заліза й титанію, що його започаткувало кількох інженерів-українців, буде здійснений.

Це ясна сторінка нашої економічної експансії в Новому Світі і доказ зрозуміння економічних можливостей сьогодишньої Канади серед кругів нашого громадянства.

СВЯТІСТЬ НЕ ПЕРЕЧИТЬ ПАТРІОТИЗМОВІ

В лютому 1951 року французьке місто Ван бачило незвичайний похорон. Чужинець, що попав випадково в те місто, напевно не міг би зорієнтуватися, кого ховають: воюка чи монахиню? За єпископом, духовенством і труною, ще перед довгими рядами монахинь Августинок, йшов із почесною четю парашутистів, у парадному строю, генерал французької армії.

Це був такий похорон монахині — сестри Марії Івон, але її труну прикрашували найвищі військові відзначення: хрест Почесного Легіону, хрест війни і медала Резистансу.

Ще недавно перед смертю сказав до неї генерал де Голь: "Я знаю про ваш героїзм. Дякую вам в імені Франції".

Парашутисти — "монахині"

18 червня 1944 року біля місцевості Сен-Марсель відбувся завзятий бій поміж німцями й англійськими парашутистами відділами. Знищивши десантну частину, німці спалили Сен-Марсель і немилосердно змасакували всіх ранених англійців, що їх знайшли по французьких домах.

Чотирьом все таки пощастило втекти і 23 червня вранці вони постукали до брам монастиря Сестер Августинок, що веде також лікарню. Це були

парашутисти: Роджер Бертелу і Філіп Райнгарт. Обидва потребували негайної операції, що їй зараз зробив їм один з хірургів.

Але в три години пізніше до монастиря підійшла німецька стежа. Сестра Марія Івон, не тратячи холодної крові, вбігла до залі, де лежали воюки, ще майже в анастезі.

— Мерщій, вставайте, небезпека! А ви — звернулись до однієї з відвідувачок і до медсестри-помічниці, — лягайте в їхні ліжка!

Трасучись із знесилення і переляку, воюки вийшли за монахиною на коридор, але там — біля входової брами і сходів стояла вже німецька сторожа.

Непомічені вернулись назад до залі хворих. І тут прийшла сестрі Марії Івон нова ідея: За хвилину передягнуто Бертелу і Райнгарта в одяг монахинь і з сестрою Марією Івон вийшли на коридор ще дві сестри: "сестра" Рожера і "сестра" Філіппа — та спокійно, пройшовши попри сторожу, зникли в просторах монастирських забудованках.

По деякому часі, німецька жандармерія надумалась перевірити всіх хворих і сестер, але "сестри" Рожера і Філіппа були вже далеко, в безпечному місці.

Представник англійського короля Юрія VI сказав на похороні Марії Івон: "Це була шляхетна жінка". А народ, що знав її життя, говорить: "Це була свята!"...

Героїзм самовідречення

Від ранньої молодості Івон Бове несла допомогу всім нещасним. Її часто можна було зустріти по лікарнях і домах бідноти. Щоб здобути потрібні гроші, вона продавала цвіти на вулицях, або виконувала найчорнішу роботу.

Раз у лікарні, піклуючись одною хворою, зазнала такої огиди, що втекла з шпитальної кімнати. Але вже по кількох хвиликах гірко пожалувала своєї слабости і щоб покарати себе, вернувшись, почала цілувати найогидніші рани, а потім ще, заховавшись в хуток, взяла в уста тампон, вийнятий з рани і насичений гноєм. Їй було тоді всього 16 років!

І не була ж Івон якоюсь хворобливою девоткою. О, ні! Це була просто чарівна дівчина, весела, елегантна і незвичайно вродлива.

Перша візія

Ставши монахиною, Марія-Івон здобула симпатії всіх поестер.

У спогадах, що залишилися по ній, вона описує свою першу візію, що її мала в 1922 році:

— Я лежала вже десять хвилин у ліжку, коли почула голос: "Івон!" Я повернула голову в бік пічки, звідкіль, зда-

валось, йшов голос, але не побачила нічого. Пробувала знову заснути, але тоді почула вдруге: "Івон!" Перелякана, я почала говорити "Отче наш", але коли дійшла до слів: "І прости нам провини наші", голос сказав втретє: "Івон". Я кинулась на коліна і побачила ясне світло. Опісля у світлі зарисувався хрест і незвичайно лагідний голос запитав: "Чи бажаєш його нести?"...

Звичайно, тут у багатьох читачів народяться сумніви: це була може галюцинація, мітоманія, вдавання? Може це і все те, що розкажемо далі, пуста видумка. Церква ще не висловила своєї думки, але тисячі свідків життя сестри Марії Івон впевняють, що вона не могла написати неправди й не могла обдурювати.

Сестра Марія-Івон розказує далі: Голос промовив до неї: "Будь, наче порох, порох не цікавиться значенням тих, хто топче по ньому. Не накладай ніяких меж своєму довірко!"

Марія-Івон запитала: — Чи це ти, Ісусе, зволив промовити до мене?

Тоді побачила руку, що висунулась поперед хреста, зірвала цвіт лілеї і подала їй.

Наступного дня, на коминку, монахиня знайшла лілею із сніжно-білими листочками. Не в'януци без води, вона простояла в неї два дні, а потім зникла. Лілеї росли тільки на мастирському городі, але в хаті сестри Марії-Івон, наперелодні появи, їх не було.

Це був день її 21 роковин народження. "Я дістала лілею, — писала монахиня, — мабуть тому, що завжди молилася: Господи Ісусе, в нашому городі є багато лілей, вони заплітуться в інші зела і вирвати можна їх тільки разом з ними. Я бажаю з'єднатися з Тобою так сильно, щоб ніщо не могло нас розділити..."

Екстаза і стигми

Про видіння і появу повідомлено єпископа Ван, Гуро, — холодного інтелектуаліста. Він не любив містицизму в монахинь, що їх завданням було піклуватися хворими. Тому доручив своєму генеральному вікарієві прослідити "всю цю історію", а молодшу дівчину піддати під гострий іспит теологів і лікарів.

Івон, повинуючись Голосові, який закликав її бути покірною і нести прийнятий хрест, піддалася цим принизливим дослідам без нарікання. Вона не була ще монахинєю і єпископ доручив стримати її прийняття до чину. Але внутрішній голос сказав їй, що 19 березня 1927 року вона вдягне монашій одяг.

І справді того дня прийшов до ігумені лист від єпископа, в якому він доручав прийняти молодшу кандидатку, додаючи ще слова: "Її молитви допоможуть мені дістати прощення".

Того ж 19 березня Івон попала в першу екстазу, яку бачили інші монахині. Вона простягнула свої руки до невид-

ної з'яви і ці руки стали важчі від слова. Під час наступних екстаз був присутній єпископ Ван і він пробував піднести ті руки, але відчув надзвичайний тягар.

Раз звійшла одна із сестер до кімнати Марії-Івон і побачила, як вона стояла навколішки із схрещеними на грудях руками, а з її рук і ніг стікала кров: — стигматичні рани.

У жовтні 1922 року сестра Марія-Івон мала віщий сон: Вона бачила, як над Європою нависла хмара демонів, безчисленні маси народу б'ються поміж собою, вбивають себе, роздирають, народ шукає захисту перед вогнем: глоб, оточений полум'ям, повертається до неї і вона бачить цифру 17, а на карті Франції завважує число 39. Як знаємо, тоді ділило її 17 років від страхиття другої світової війни, що його дата — 1939 рік, була написана на карті Франції.

19 січня 1929 року настоятелька монастиря звійшла до кімнати Марії Івон і побачила її простягнуту на ліжку, в нічній сорочці, босоніж, віддих її був такий слабкий, що ігуменя сприйняла її за мертву. Вся кімната купалася в надзвичайних цвітах і була сповнена запаху троянд і фіялок. З очей Марії-Івон спливали криваві сльози, на її тілі щохвилини появлялися рани й синці. Ввечері 10 листопада 1931 року, під час екстази, численні свідки бачили, як з рани її серця

випилила жовта троюнда, що її листки були наче зарублені золотом, а вітка була довга на 25 сантиметрів.

Часто спокушував її також диявол і раз вона почула його голос: — Чи ти любиш Ісуса? — Монахиня не відповідала, тільки в серці подумала, що не любить достатечно. Тоді диявол запитав: — А чи любиш ти демона? — Марія-Івон відповіла: — Люблю терпіння, яке він мені завдає! — На це почула пронизливий, сердитий крик...

А вміжчасі монахиня виконувала всі свої щоденні обов'язки. Згодом стала ігуменею і з її почину та за її планами постав новий шпиталь, що його конструкції не можуть надивуватись архітекти. Була завжди усміхнена, завжди ділова, прекрасна організаторка.

Свою смерть приповіла наперед: "Я помру поміж вечо-

ром і ранком, коли ніхто не буде цього очікувати."

Коли по смерті оглянули лікарі її тіло, то переконались, що одніського місця не було на ньому меткеного — все було вкрите свіжішими і заклепленими ранами, що просікали м'якушки й нарушували кість. Хребетний стовп був поломаний на кусинки і вже від 1923 року вона не повинна б була мати змоги порушуватись. Її дальше життя було безперервним чудом.

Про життя сестри Марії-Івон появилася книжка "На службі Христа, короля Любови", де зібрані всі свідчення про її надзвичайні переживання.

Чи ж не хвилює, що в ці дні зневіри й морального упадку живуть поміж нами люди, які тихо й без розголосу терплять за спасіння світу, стримуючи гнів і караючу руку Творця. Р.

У НАС МОЖЕТЕ КУПИТИ ТАКІ КНИЖКИ:

Л. Коваленко: "В часі і просторі"	— — — — —	\$2.00
Дерев'яні церкви в Україні, альбом	— — — — —	1.00
Улас Самчук: "Волинь"	— — — — —	2.50
Улас Самчук: "Марія"	— — — — —	1.50
Альбом УССів	— — — — —	8.75
Ю. Бескид: "На згарищах Закерзоння"	— — — — —	2.00
Федір Одрач: "В дорозі"	— — — — —	1.00
М. Точило: "Бомби на весело"	— — — — —	1.00
Р. Гуйральдес: "Дон Сегундо Сомбра"	— — — — —	2.00
Р. Паклен: "Загадка сфінкса"	— — — — —	1.00
Комплет усіх чисел "Ми і Світ"	— — — — —	7.00

Замовляйте в Адміністрації "Ми і Світ":

278 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada.

РОЗКОПКИ В МИХАЙЛІВЦІ

Руїни кам'яної стіни

В Інституті археології Академії Наук у Києві звертають увагу вітрини і щити, над якими стоїть короткий напис: "Михайлівка".

Тут насамперед — найрізноманітніші стародавні речі. Під склом вітрин лежать мідні сокири, крем'яні ножі і кинджали, кам'яні бойові сокири-молотки, наконечники стріл і списів, вироби з кістки і рогу. А поруч на довгих і тонких дротяних ніжках стоять череп'яні горщики. На відміну від сучасного посуду вони мають не плоске, а опукле дно. Щоб поставити їх на рівну поверхню вітрин, довелося виготовити спеціальні підставки з дроту.

Вже протягом чотирьох років біля с. Михайлівки, Ново-Воронцовського району, Херсонської області, працює експедиція інституту археології Академії наук УРСР, керована кандидатом історичних наук О. Ф. Лагодовською. Експедиція провадить розкопки поселення епохи бронзи. Уже розкрито понад 5.000 квадратних метрів площі. Під нашаруваннями ґрунту виявлено руїни жител, споруд господарського призначення, розкрито кам'яний мур.

Тепер стародавнє селище можна оглянути майже повністю.

...Ми піднімаємось з боку річки до центру поселення і йдемо через прохід у кам'яній стіні. Ця стіна була колись міцна й висока. Ще й тепер вона подекуди досягає майже двох метрів. Для спорудження стіни були підвезені величезні камені, деякі до двох метрів у перерізі. Проміжки між великими брилами закладені дрібнішим камінням. Стіна змурована із знанням мулярської справи — шви перев'язано, стіну укладено на розчині. Однак розчин виготовлений із звичайної землі, без вапна, якого тоді ще, очевидно, не знали.

Стіна оперізувала всю вершину горба і його схил з боку річки. Найвища частина горба відокремлена від усього поселення ще однією кам'яною стіною. Можливо, тут, на високому горбі, оточеному крутими схилами і кам'яною стіною, люди знаходили захист під час нападу ворога.

Численні житла щільно притислись одне до одного. Вони мали кам'яний фундамент і, очевидно, глинобитні стіни. За пляном це багатокамерні споруди неправильних контурів. Кожна камера-кімната зв'язана з сусідніми.

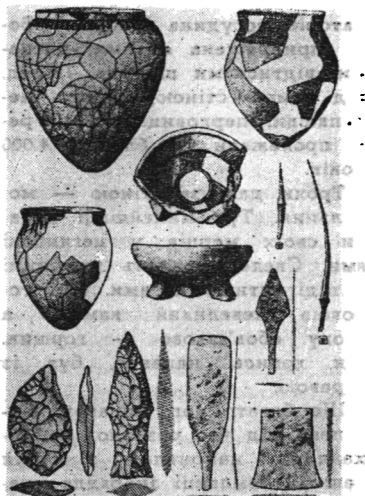
Лиш одно порівняно невелике житло стоїть окремо. Воно має чотирикутну форму, його

фундамент складений з більших каменів. На відміну від решти споруд, вихід з нього відкривався на північ. Це житло, очевидно, могло належати якомусь знатному членові громади. Мабуть, не випадково саме тут було знайдено пишне намисто, виготовлене з плюсневих кісток вовка. Такі прикраси носили здебільшого шамани.

На кожному кроці помітні сліди господарської діяльності. Ось велика зернотерка, тут переробляли кам'яним розтиральником зерно на борошно: у ступі, що лежить поряд, товчили крупи, ще десь стародавній майстер виготовляв бойові сокири-молотки, там, мабуть, лагодили рибальські сітки, від яких залишилися кам'яні важки.

Навкруги сліди численних вогнищ, але немає жодної печі. Багаття здебільшого розкладають безпосередньо на землі, горщик з варивом тільки підпирали камінцями. В такому вогнищі далеко краще стояв посуд з опуклим дном, ніж із плоским. Посуду з рівним дном михайлівці ще не знали. Навіть миски мають опукле дно, а щоб вони могли стояти, їх виготовляли з кількома ніжками.

Оглядаючи поселення, ви раптом зупиняєтесь перед глибоким яром, що перетинає одно велике дворище на дві частини. Його промили дощові і весняні потоки. Поселенці вели боротьбу з розливом двору — забивали його камінням, заси-

пали попелом і всяким сміттям.

Між іншим, розкопки побутових покидьків, що заповнювали проміну, допомогли з'ясувати ряд цікавих питань. Тут, наприклад, були повністю зібрані кістки тварин, яких розводили і на яких полювали михайлівці. Зоологи, вивчивши ці знахідки, вважають, що мешканці випасали велику рогату худобу, отари овець, мали свиней.

Оглянувши поселення, ви, природно, схочете зазирнути за стіну. Там теж є дещо цікаве. Ось, наприклад, купка черепків. Розбитий горщик, як непотрібну річ, колись викинули з двору за стіну. Тут лежить і його денце, і вінця, і стінки. В умілих руках рестав-

раторів посудина "оживає". Вона прикрашена ямками, рисками, відтисками шнурка. Поряд, під самою стіною, біліють черепашки, перловиці. Всі ці речі пролежали тут близько 4.000 років.

Трохи далі за стіною — могильник. Тут михайлівці ховали своїх мерців у неглибокі ями. Скелети лежать на спині з підігнутими ногами. Під головою невеликий камінь, а збоку обов'язково — горщик. Він колись, напевне, був із стравою.

Ще багато чого цікавого виявлено під час розкопок у Михайлівці: наприклад, в одній великій землянці знаряддя пра-

ці не такі, як на всьому поселенні, і черепки посуду інші. О. Ф. Лагодзька вважає, що це житло якоїсь невеликої родової групи, яка мешкала на цьому горбі до спорудження основного михайлівського поселення.

Розкопки ще не закінчені, дослідження триватиме. Однак уже тепер можна сказати, що ця пам'ятка дає цінні відомості для ознайомлення з історією населення Нижнього Подніпров'я епохи ранньої бронзи, що мешкало тут наприкінці III і на початку II тисячоліття до нашої ери.

Д. Телегін,
За журн. "Україна"

ДЕРЕВ'ЯНІ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ

Це 48 сторінок ілюстрацій найдорожчих пам'яток українського архітектурного мистецтва (72 церкви з усіх земель України), — на найкращому папері, за ціну

ТІЛЬКИ 1-ГО ДОЛЯРА!

Замовляйте в адміністрації "Ми і Світ".

А. Юркия

ПЕРЕД ТРЕТИМ РАЗОМ

— Більше цього не буде, ніколи не буде! — з притиском упевняв себе Ксенофонт. І тут же гірко посміхнувся: він бо два рази вже давав собі такий зарік. І два рази "засипався".

— Ну, що ж, — розмовляв сам-на-сам: — власне ці два рази й навчили, науку їх пам'ятатиму завжди!

Перед очима Ксенофонта сплило горде, "задавацьке" личко Трелі і знявся сторч усередині бунт:

— Але чому я мушу лягти долі? Чому ми не можемо зустрінутись десь на півдорозі, зійтись на компромісі?..

— Нерівні позиції! — майже вигукнув по хвилині.

Додав потім тихше:

— Справжнє почуття, навіть абсурдно справжнє! — контра звично-жіночого кокетування, "пописування собою" невмирущої Єви.

І потім ще тихше, аж беззвучно, лиш ворушилися-тріпотали гірко уста:

— Старість. Нестерпно зсуваюся вниз: з кожним місяцем, тижнем, днем...

Фактично все ясно: нічого не вдієш. Розумій, дякуй за пережите — і сходи з кону без гримас. Може в цім якраз остатання шанса показати "вищу

хлясу"? Сам же чванився не раз і фраз бундючний глум здіймав про останнє і найвище вміння — гідно зійти з життєвої сцени. Це ж твій, голубе, вислів: "Княже залишення кону життя!"

Розуміється, рація. Навіть потрійна. А проте здатися не хотілось:

— Але чому ж так раптом? Чому Треля досі щадила мене, не давала мені відчутти мою старість?

"Ви зовсім не старий! Я ще навчу вас модних танців і будете моїм кавалером."

Хвиля ніжності залила Ксенофонта.

— Така співуня, така пташка Канарських островів!... Упаду їй в ноги! Дякуватиму за все: за пережиту ще раз молодість, за такий милий і багатий "дугет очей", за життєдайне джерело надхнення...

Ксенофонт доторкнув пальцями очей і відчув їх вогкість.

— Приходьте! Приходьте! Навіть три рази денно. Ви — моя слабість..."

"Для годиться" так не запрошують, це говорилося щиро. І йому було мало, що "малютка" щebetала такі "триразові пісні"!...

Дякувати коли надумався! Ти раніш стань навколішки і проси прощення: годину, дві, день, тиждень... Щоб знав... щоб пам'ятав.

— Ні, ні, ні! — загукав пристрасно: — Я не винен, що старію! Винен лише, що це забуваю. Мій Боже! Та чи це вже такий гріх?... Як же жити, якщо про старість свою день-у-день пам'ятати?!

**

Другого дня, пригадуючи свою "розмову сам-на-сам", Ксенофонт знайшов у ній смішні перебільшення.

— Геть розкис! В сироп розчинився! — промовив у голос і поглянув на годинник. Була сьома година вечора. О цій порі звичайно Треля йому дзвонила, сповіщаючи — вільний чи ні має вечір, хоче чи не хоче слухати "розмови про зорі".

Сьогодні вона не подзвонить — це ясно. Не подзвонить і завтра, і післязавтра. Він мусить зваяжитися на візити неумовлену, без записин. Інакше і не може бути в тій ситуації, яка витворилася з учорашнього дня.

— Все таки, я дійсно осел, — на звичну стежку "сам-на-самної" розмови зійшов знову Ксенофонт. Знаю ж добре, як пізніше мучуся, а не можу стриматись, щоб не вкусити сая чи так, "підкопатися", в надії хоч дрібку провалля-нерівність засипати...

Тут йому — вже не жужмом, як раніш, а в порядку й важучо — стали в пам'яті Трелені слова. Ті, що найбільше вчора його діткнули-вжалили.

"Чи ви знаєте, як багато вам бракує? Знаєте, що ваші "підкопи" ростуть із "слабини", з браку вишколу, доброго вишколу жіночих рук?"

Справжній чоловічина — заямте! — ніколи не боятиметься віддалі і не шукатиме "плям на сонці", щоб конче зрівняти шанси. Зрештою, мусите розуміти: ваш уділ — вже не підбій, а поклоніння. Шкода, що мені доводиться ставати в позу ментора, вчити таку... літню людину. Ось якби ви були — ну, принаймні, на років вісімнадцять молодший... Тепер ви вже важкий і нецікавий для науки..."

Ксенофонт витер хустинкою спітніле чоло. Він мусів признати (від себе ж не скриєш!), що ці терпкі завваги Трелі впали після того, як він цілої півгодини доводив, що — за винятком очей — вона не посідає в своїй зовні нічого принадного. Ще й назвав це "говоренням компліментів"! Розуміється, цього було вже забагато: адже Треля насамперед жінка.

М'яка хвиля ніжності, напливши раптом знову, солодким лоскотом озвалась у грудях, забриніла в горлі, торкнулась очей.

— І як я міг, яке мав право згіршуватись на такі завваги?

Та ж це суцзя правда! І Треля, це чудесне доросле дівчатко, виказала мені цим своєю прихильність, бо попередила мене. Попередила й порадила не бути смішним.

Скориставши з внутрішньої павзи, що прийшла по таким ствердженні, десь з глибини Ксенофонтowego ества виринуло суперечне:

— Хоч ще ж так недавно: "Я ще навчу вас модних танців. ...Ви зовсім не старий!"

Ксенофонт аж ударив себе по чолі:

— Що ж з того, що тут логіки бракує? "Що краща (а може "що прекрасніша?...") жінка, то менше в ній логіки".

— Хто це сказав?

Звичним рухом відкинув з чола нависле пасмо волосся. Спинив діагональний свій рух з кутка в кутку кімнати.

— Ні, я таки мушу попросити в неї дозволу прийти і показатись. Сьогодні, ось зараз, маю ж телефон.

Схопив слухавку і накрутив номер. Від хвилювання слова його зле складалися, були кострубаті й непереконливі. В душі вже жалкував: треба було написати. На письмі в нього завжди краще виходить! Ну

ІВАН ПАВИЧ

поручає

смачні ковбаси, шинки
й вудженини

809 Queen St. W.
Toronto, Ont. — EM. 4-0658

день пізніше дійшло б — зате ж не осоромився б...

Але почув голос Трелі:

"Гаразд, приходьте — як вам тяжко. Але тих взаємин, що були, вже не вернути. Хоч маєте сатисфакцію: мені самій за ними жаль. Тільки ж... нема вже на це ради. Що? Кастесь?.. Хочу вірити. Але прошу не забувати, що це буде третій раз. Розумієте? Третій і останній!"

За п'ять хвилин Ксенофонт вже крокував по вулиці, де жила Треля.

Детройт, США, 1956.

ЛЮБОВ

До невеличкого ресторану зайшло двоє закоханих, сіли біля себе, втопились у своїх очах, і не помічали навіть кельнера, що стояв біля них, чекаючи замовлення.

Молодий чоловік саме подивляв ніс своєї найдорожчої:

— Твій носик, знаєш... Твій носик такий чудовий, що я зараз з'їм його!

— А яке пиття після цього? — запитавсь злісно знетерпеливий кельнер.

ОСНОВНИКОВІ ПЛАСТУ 70 РОКІВ

Український Пласт на чужині щасливий, що має поміж собою свого Основника, д-ра Олександра Тисовського, що відзначає 9 серпня ц. р. своє 70-річчя з дня народження.

Із 70 років, проф. О. Тисовський 45 років праці віддав цій організації, що її заснував, взоруючись на засадах світового скавтського руху. З-під його пера вийшла в 1912 році брошура "Пласт в українській школі" — перший пластовий посібник.

Славне минуле Пласту, що в роках 1920-30 поширився на всю середньо-шкільну, а то й ремісничу і навіть сільську молодь у Зах. Україні, тісно пов'язане з особою проф. О. Тисовського, що побіч Верховного Пластуна, проф. Северина

Левицького, завжди був душою і найвищим авторитетом поміж пластунами, ділячи з ними роки слави й успішного розвою і роки переслідувань, що закінчилися на окупованих Польщею українських землях офіційним розв'язанням пластової організації. Але таємно Пласт існував далі і перетривав усі лихоліття. Ми впевнені в тому, що й сьогодні ще пластуні на Рідній Землі беруть як велику святість пластові лілейки і залишаються вірними пластовим законам. Знову ж Пластові на чужині припало велике завдання виховати й зберегти для України еміграційну молодь. Дорогоюказом у цьому послужить пластунам нова праця Ювілята "Життя в Пласті", що незабаром вийде друком.

Д-р О. Тисовський поміж першими пластунками

Платові відділи в німецьких Альпах (Міттенвальд)

Редакція "Ми і Світ", що має поміж своїми читачами, співробітниками і симпатиками стільки пластунів, щиро вітає й поздоровляє Професора Олек-

сандра Тисовського з Ювілеєм і бажає дожити того радісного дня, коли відбере дефіляду пластових хуренів на вільній Українській Землі!

ЯКИ НА КАВКАЗІ

На Ельбрусі альпіністи побачили дивовижних тварин: роги і морда — як у буйвола, ратиці — як у корови, а хвіст — конячий. Але найбільше здивував голос цих тварин. Чимось стривожені, вони не ревли, не іржали, а рохкали, наче поросята.

— Як вони називаються? — запитав хтось погонича тварин.

— Як, як, — відповів той, ніби передражнюючи.

Найбільше яків у високогірній частині Китаю — Тибеті. Яків розводять на Памірі. Шість років тому ці тварини були завезені на Кавказ, акліматизувались і почали розмножуватись. Вони добре переносять і спеку і морози, легко підіймають у гори по двісті і навіть більше кілограмів вантажу. Улітку, альпіністи зустрічають яків у горах на висоті чотири-п'ять тисяч метрів над рівнем моря.

ЯК ЗАШУМЛЯТЬ ЛІСИ...

Иди, мандрівче, невтомно йди!
Шляхи питають тебе: Куди?
Блакитний вітре! Нестримний

вітре! —
Прозорі крила до льоту пни!
Дзвени в верхів'ях!

Дзвени! Дзвени!...
(А. Гарасевич)

Мандрівництво, як частина змісту й форми фізичної культури і виховання — повинно займати одно з почесних місць у фізичному вихованні молоді. Своім змістом і формами воно є багате і в ньому можна приміняти практично різні роди спорту. Ціллю мандрівки є: пізнати рідний край (як це було на Батьківщині), вишколюватись у різного роду вмілостях, як , напр. таборування се-

ред природи в шатрах, — і скріпитись фізично й нервово.

В Америці, Канаді чи взагалі на місцях нового поселення цілком може бути пізнання цієї країни, в якій приходить ся нам жити. Засаг мандрівки є великий, своїм змістом вона сягає аж у духове життя, і як форму використовує фізичний рух: піше мандрівництво, колесом, мотоциклом, автом, водою... Найбільше користи приносить мандрівництво пішком, бо воно є найприродніше, впливає корисно на здоров'я і розвій фізичних сил, а перш за все має велике виховне значення. Переживаючи різні пригоди в колі друзів, поборюючи труднощі серед природи у спільній праці, — людина усуспільнюється,

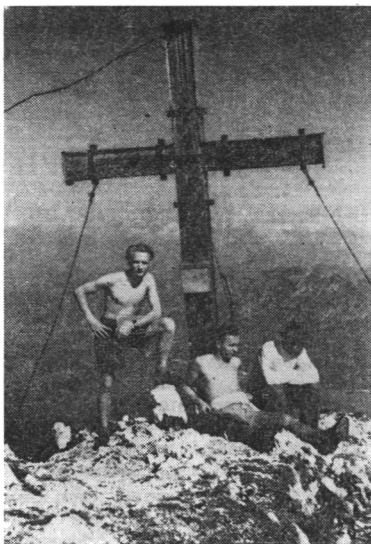
**А. Гарасевич з
пластунами на
шпиль берхтес-
гаденських
Альп
(Німеччина)**

а також пробуджується в неї зацікавлення життям, працею й творчістю даного народу. Одним словом — мандрівництво впливає корисно на формування характеру одиниці. Витворюючи щораз нові ситуації й несподіванки, вчить кожного учасника прогульки швидкої орієнтації, зарадности, самостійности, вміння достосуватись до важких і невідрадних обставин, виробляє відвагу, витривалість і відпорність на всі невидоди життя.

Беручи це все до уваги і розуміючи велике значення мандрівництва у розвитку фізичних сил та виробленню характеру в юнацтва, — український Пласт виключив цей рід спортивного виховання як обов'язковий у виховній праці над українським юнацтвом. Це роблять і всі інші організації молоді, передовсім спортові, що дбають про здоровий духовий і фізичний розвиток своїх членів.

Скільки користи для фізичного й духового розвитку та скільки радості для молоді людини і незабутніх споминів на ціле життя дають мандрівки — про це можуть розказати ті, хто багато в своєму житті мандрував.

У споминах Івана Франка, що залюбки мандрував по Карпатах, читаємо: "Моя перша прогулька дала мені пізнати красу й велич природи та більше світу і людей, ніж я знав досі." — А молодий пластунок-поет, сл. п. Андрій Гарасевич, відомий український альпініст, що залюбки мандрував по німецьких Альпах і там знайшов свій трагічний, але величний кінець, написав: "Як

Українські мандрівники на
Цугшпіце (Німеччина)

вийду на верхи гір, оте запанене скам'яніле море, то знаходжу цю красу, за якою шукаю в музиці, поезії. Люблю ці недоступні простори і люблю змаг."

Дехто думає, що Канада чи Америка не дають нам можливостей таких різноманітних мандрювань, як це було вдома чи хоча б у Німеччині. Так воно не є. Відома наша письменниця Докія Гуменна у своїй збірці споминів із відбутих мандрів по Америці п. з. "Багато неба", розказала, як багато цікавого й помітного можуть нам дати такі мандрювання по країні нашого поселення. То ж мандруймо всі, виробляймо й зміцнюймо свою

фізичну й духову справність, пізнаваймо природу, людей, знаваймо пригод, невгод і трудів, щоб колись, як літа снігом притрусять наші виски

й ноги відмовляться від мандрівки — ми могли згадувати відбуті мандри, як чарівну казку пройдених доріг нашого життя.
Р. Т.

3 ІСТОРІЇ МАРОК УНР

ВИСОТА ТИРАЖУ УКРАЇНСЬКИХ ДЕРЖАВНИХ МАРОК

Про висоту накладу перших укр. пошт. марок т. зв. шагівок не маємо точних інформацій, проте за даними проф. А. Яковлева кількість цих марок ужитих на грошових переказах та інших пошт. друках одної тільки Подільської Пошти. Округи, вказує на те, що наклад шагівок був великий.

Про висоту тиражу куп'юри за 20 гривень теж немає жодних документальних даних. Про одне тільки видання УНР, виготовлене вже на еміграції в держ. друкарні у Відні, маємо точніші відомості подані бл. п. Євгеном Вировим на основі ориг. документів. Ця велика ужиткова серія, що складалась із 14 вартостей, була видана у правдиво великодержавному масштабі з непохитною вірою, що вже незабаром буде використана в Україні. Тираж цієї серії є насправду імпозантний, — 100 мільйонів марок. З-поміж 14 куп'юр серії найвищий тираж мали цінники за 10 і 20 гривень по 20 мільйонів штук кожна, найнижчий — цінника за 200 гривень, бо тільки 1 мільйон марок. Історичні події склалися однак так несприятливо, що ці марки ніколи не стали на службу українській державі.

ПРОЄКТОВАНІ, АЛЕ НЕВИДАНІ МАРКИ УНР.

Крім існуючої вже серії шагівок приготував Уряд УНР нові випуски поштових марок, щоб остаточно усунути із щоденного обігу рос. поштові марки царського видання, яких невідомі та неконтрольовані кількості знаходилися ще в межах УНР, або були завожені з-поза рос. кордону. Проекти для цих нових поштових цінник виготовляв мистець-графік Ю. Нарбут.

Про цілість видавничих плянів УНР не опубліковано досі жодних матеріалів ні документів, відомо тільки, що із запланованої ужиткової серії були готові проекти марок з портретами гетьманів П. Дорошенка і Б. Хмельницького та князя К. Острозького. Був також виготовлений проєкт добродійної марки в користь поштового післанця. Ці нові марки, з причин воєнного часу, не були на превеликий жаль друковані, а оригінальні проекти Ю. Нарбута знаходяться в приватних руках за кордоном України.
Ю. Максимчук

КНЯЖИЙ "ГОРОД" І КОЗАЦЬКА "СІЧ" У КАНАДІ

До цієї групи повністю належать чотири поштові станиці в Канаді: Город, Ман., Січ,

Ман., Хортиця, Ман. і Козак, Альберта.

Місцевість Город лежить у віддалі кільканадцяти миль від попередньо згадуваної оселі Ольга. Це типова оселя "на фармах" — рідко розкинуті хутори-фарми, посеред них церква, школа, крамниця, залізнична зупинка і поштова станиця, куди двічі чи тричі тижнево проходить пошта. Місцевість Город постала в 1902 році і має чепурніеньку церковцю і парадфіальну залю.

Поміж оселями Город і Ольга є фермерська оселя Січ, яка взяла назву від нашої козацької Січі, і так її походження пояснено й в англомовній праці про назви осель в Манітобі.

У Канаді є ще дві Січі — в Саскатевані й Альберті, але там пошт немає.

На половині віддалі поміж Вінніпегом і Шевченком-Вайтою є оселя Хортиця. В 1875 році там поселилися німецькі емігранти-колоністи з України, що жили колись на острові Хортиця на Дніпрі, чи поблизу нього. На Дніпровій Хортиці

була перша в Україні громада секти менонітів, отже й тут — канадійська Хортиця сталась від перших днів сильним менонітським осередком. Осіли в цій новій Хортиці нащадки "мудрого німця", що — як пише Шевченко — "на Січі картопельку садить". Отже Хортиця, Ман., — це тільки по назві українська оселя. Німецькі колоністи з України, приїхавши в Канаду, часто переносили сюди назви осель з України. Так було з Одесами, так сталося і з Хортицею. Вони були для них ближчі, як німецькі місцевості, звідкіль виїшли їхні прабатьки.

Козак, Альта, — це невеличка оселя в Альберті, "на фармах", на північ від Едмонтону, яка сусідєє з більшою місцевістю Смокі Лейк.

С. Гела

ВІД ВАШИХ ОЧЕЙ ЗАЛЕЖИТЬ ВАШЕ ЖИТТЯ!

І не тільки ваше. Статистика виявляє, що третина автомобільних випадків спричинена поганим зором шоферів. На десятеро людей приблизно шестеро не добре бачать.

По 45 році життя, коли люди починають гірше бачити, слід бодай що два-три роки піддатися оглядинам окуліста. Хто занедає це зробити, наражує своє життя і життя інших людей.

Жінки часто відмовляються носити окуляри тільки з кокетерії. На це нема ніякої оправданої причини, бо в останньому часі продукують вже стільки типів окулярів, достосованих до кожного обличчя, що окуляри вже прикрашають, а не опоганюють жінку.

При цьому ж не слід забувати, що окуляри не тільки допомагають краще бачити в даній хвилині, але вони й направляють дефекти очей.

ЯК ЗВІРЯТА БАЧАТЬ СВІТ?

Я запалив свою запальничку, щоб знайти ключа, який упав в траву, і зараз десятки світелечь замиготіли в п'ятні. Світляки, до того часу ледь видні, відповіли на мій сигнал, запалюючи свої літаючі ліхтарні. Я декілька разів засвічував запальничку і завжди обсервував те саме явище.

Можна було засвітити сірника, чи електричну лампку, чи навіть автоїй рефлектор, — наслідки були б ті самі, бо світляки реагують на всі відтінки світла, а також на всі кольори від зелено-жовтого аж до червоного і ще далі. Це перші і єдині досі відомі створіння, що відповідають і на ультрачервоне проміння, яке люди знають тільки з фізичних ефектів.

Ще в 1910 році вчений Карль Гессе посіяв зерно пшениці на темному тлі і призматичним кристалом кидав на нього різні світла. Виявилось, що курята дзьобають пшеницю при червоному, жовтому й зеленому світлі, а в синьому світлі бачать зеренця тільки тоді, коли безпосередньо перед тим перебували в темному.

Стверджено, що немає ніякого відношення поміж досконалістю організму і докладністю бачення. От, наприклад, наші "родичі" мавпи бачать усі кольорові спектри і всі форми так, як люди, але не мають доброго почуття відстані.

Недавно один з відомих мазинів опублікував фото, зня-

те "через око мухи": 49 мікроскопійних веж видніють позаду образу і 49 рож розцвітають на передньому пляні... Фото дуже інтересне, але не відповідає дійсності вже хоча б тому, що воно кольорове. Тим часом досліди виявили, що мухи сприймають тільки ультрафіолетне світло і зовсім не розрізняють поміж червоним і чорним.

Та все таки комахи по своєму бачать світ і запам'ятовують чимало деталей. Наприклад, пчола перенесена в чужу околицю вже по десяти днях знає прекрасно топографію яких 10 квадратних кілометрів.

Очі комах дивували вже найдавніших дослідників. Вони дуже численно грановані. Око деяких мурашок-робітниць має 15 гранів, в омара — 2.500 гранів, в метелика — 11.300 гранів, в бабок — 12.544 і т. д. Ці таємничі зложені з частинок очі займають у деяких створінь четвертинну тягару всього тіла.

Навесні в соняшному промінні виблискують над болотами дрібненькі металеві мушки, що безупинно крутяться в повітрі. Їхні очі звернені парами одні вгору, другі вдолину. Це дозволяє їм одночасно берегтися лина, що таїться в чорній глибині води і ластівки, що кружляє в повітрі.

"Птиця — це око, оправлене в крила" — сказав один відомий природник. Усі африканські ловці бачили, як то яструби на висоті трьох тисяч мет-

рів кружляють над мертвою твариною, що кольором не відрізняється від довколишнього піску чи брусу. Своім швидким оком вони бачать деталі, що їх люди помітити не можуть.

Нічні птахи мають менше поле бачення як ми, але при допомозі дивних, їм тільки притомних, порухів голови, вони можуть бачити також позаду себе. До речі, їхню "ніктальопію" (бачення тільки вночі) люди перебільшують. Нам доводилося бачити в другій годині пополудні, в місяці червня, коли соняшне проміння найсильніше, як то сова полювала на пільних коників по сінокоші. Натомість денні птахи не бачать вночі і не можуть знайти поживи, навіть коли вона пахне.

Кони бачать погано профілем, зовсім протилежно як наші домашні птахи, які завжди дивляться на нас тільки одним оком. Але кінь реагує, коли підходить до нього людина ззаду. Натомість для зебри людина це ніщо, зате лева вона негайно почує слухом і запахом.

Отже кінь є спосібний вже на деяку малу абстракцію. Він може також привчитися розрізняти кольори на досить далеку віддачу. Наприклад, потрапить розрізнити навіть на віддачу пів кілометра військового лікаря, одягнутого в червоний мундир. Арабська приповідка каже: Лев може побачити білий волос на молоці, але кінь спостереже чорний волос на смолі.

Собаки й коти належать до тих дуже рідких родів створіння, що народжуються сліпі,

із замкнутими й нерухомими очима.

Світлячі котяті очі не бачать так далеко, як можна було б сподіватися. Ангора розрізняє людину найдалі з віддалі 10 метрів, але вона кинеється на кольоровий листок, що його котить вітер, уважаючи його за щось живе, і свою помилку помітить вже аж на віддалі одного метра. Зате котятчя зіниця є вивинувана в спеціальну властивість: Глибина ока kota є висаджена мінюськими кристаликами, що виділяють світло — флуоризують. Винахідник кінемаскопу, французький професор Кретієн, побудував недавно апарат, що функціонує так, як око kota. Подібну флуоресценцію виділяють під дією ультрафіолетного проміння також очі мертвої людини.

Наша собака, як воно не дивно, є дуже близькозора. Також її реакція на кольори є дуже мізерна. Вона розрізняє тільки кілька нюансів сивого. Світ видається їй наче рисунок, накреслений олівцем більше чи менше сивим, з тінями сильнішими чи слабшими. Місяць бачить вона без ніяких тіней на ньому, саму тільки вогнисту кулю. Натомість зорі в наслідок великої віддалі, собака спостерігає так само, як і ми. Її очі, що з таким виразом глядять на нас, бачать нас тільки малоощо. Натомість численні приятелі собак можуть потішитись, що собакам є доступний окремий світ запахів і це їм заступає все та дає змогу відчувати також наші настрої й виявляти нам свої почуття.

Ж. Л.

ВЕЛИКИЙ АНГЛІЄЦЬ, ЩО ЗГИНУВ ЗА ГРЕЦІЮ

Сьогодні, коли на Кипрі йдуть завязаті бої поміж англійцями й грецькими повстанцями, майже казкою видається спогад про те, що за свободу Греції згинув в боротьбі з турками англійський геніяльний поет, лорд Байрон.

Байронові було тоді всього 36 років. Його романтичні поеми, сповнені смутку й іронії, були відомі вже в усьому культурному світі. З його ім'ям уярмлені народи пов'язували свої надії на визволення.

Напівспаралізований від дитинства, він зумів, в наслідок неймовірної сили волі, визбутись свого каліцтва до того ступня, що в 1810 році перепливав по півторагодинній плавбі Дарданелли, а в шість років пізніше часто пливав через Женевське озеро поміж Діодаті і Коппет, де жила вибрана його серця.

Він був з тих, що не вклоняються природі, тому й зумів перемінити мізерного слабovitого хлопчинку в лорда Байрона, — того, до кого билися серця жінок усієї Європи і ко-го обожали народні маси.

У його жилах плила кров батька — воєнка й діда — адмі-

Лорд Байрон у грецькому завої

рала Джона Байрона, що його прозвано за відвагу й одчайдушність "Джоном-Бурею". Не дивно, отже, що й лорд Байрон прекрасно знав всяцьке ремесло.

Джордж Гордон Байрон (1788-1824), англійський поет, написав низку віршованих оповідань із Сходу, найвідоміші його драматичні поеми "Manfred", "Cain" і епічний фрагмент "Don Juan"; світової слави співець романтичного болю і романтичної іронії.

Він міг був зробити й політичну кар'єру. Широкий відгомін знайшла його промова в Палаті лордів, коли він боровив робітничої революції в Ноттінгемі. Але звання політика не цікавило його. Мало приманливим було для нього й сальонове життя, де мав він стільки успіху.

Його манили авантюри світового характеру, бурі й революції — передвісники Весни Народів, що саме народжувались.

І ось 2 квітня 1821 року, в невеличкому селі Калявріта, провідник таємної грецької організації, архієпископ Германос, дав наказ для повстання проти турків, що від 1453 року окупували Грецію. На морі грецькі повстанці відразу здобули перевагу, але на суші перемагали турки. Так то довго велась жорстока боротьба з перемінним щастям.

По різних європейських столицях створилися комітети сприяння висвободженню Греції. Байрон був душею цих комітетів не тільки в Англії, але в усіх державах Європи.

Однак його палка відача не вдоволилась самою тільки мобілізацією світової opinio й збиранням підмоги. Він прагнув чини, прагнув боротися і згинув в боротьбі та, як гинули легендарні герої Іліади.

По Греції, з уст до уст, пронеслась вістка, що з підмогою повстанцям спішить сам великий Байрон. Коли його корабель причалував до малого

грецького порту, пронеслися звуки дзвонів і гарматні салюти. "Хай живе генерал Байрон! Хай живе визволитель!" — кричав зібраний народ.

Вискочивши з корабля на сушу, Байрон, одягнений в мундир англійського полковника, дзвінким голосом почав старовинний гімн визволителів Атен: "Під галузками мірту носитиму свій меч, як Гермодіос й Арістогітон, коли вбили тирана й передали Аteni народу..." Пісню підхопили народні маси, що залягли побережжя ген, куди тільки оком глянути. І видався тоді Байрон народові мітичним богом. Червона туніка спадала з його плечей, надаючи його обличчю неземської блідости...

У тій хвилині якийсь чоловік кинувся до його ніг. Це був полонений турок, що вирвався від п'яних воєнків, які хотіли його повісити:

"Мудафа ефенді! Амане!" — Милосердя, пане, захисту!

Байрон простяг над бранцем свої обидві руки. Для нього було дороге кожне життя.

Цей жест привітав народ немовкаючими оплесками, наново пролунали оклики і салюти...

Проминули хвилини і дні оваційного прийняття і почалися будні, сповнені турбот. Від Байрона очікували, від нього вимагали грошей: на зброю, на одяг для війська, на допомогу для потребуючих... Поет не відмовлявся: давав шілінгами, фунтами, сотнями й

J. BOYKO**Real Estate & Business
Broker****383 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario****L.E. 4-8821****Великий вибір хат, бізнесів
і фармів.**

тисячами фунтів. За п'ятнадцять днів роздав біля 150.000 сьогоднішніх доларів свого особистого майна і залишився без грошей і спромоги допомогти. З Англії обіцявали допомогу, але на обіцянках і кінчалось.

Довкола Байрона почалися інтриги, зрада найдовірених друзів. Поширилась погослка, що поет запродався туркам, що він таки причасний турок.

Байрон просив в англійського уряду зброї, а йому надсилали біблії, шкільні підручники і друковані відозви. Врешті прибуло кількох професійних старшин і Байрон взявся за організацію артилерійської бригади. Опісля, 14 лютого 1824 року, дав наказ почати офензиву. Ще треба було заждати, краще вишколити й здисциплінувати відділи, але нетерпеливий Байрон не міг вчекати. І ось, коли треба було вирушати на поле бою, частина грецьких відділів відмовилась битися, домагаючись негайного

звільнення всіх чужинецьких старшин й іменування своїх.

Якось пощастило втихомирити бунт, але нерви Байрона не витримали, він дістав конвульсії і впродовж 10 годин боровся зі смертю. Думаючи, що він уже не живе, бунтівники заворушилися знову і змасакували одного шведського старшину. Хворий поет надягнув мундир і ще раз зумів завести спокій у частинах.

Лікарі радили йому виїхати на відпочинок на спокійніші Йонські острови, але Байрон відмовився: "Мій обов'язок залишитися тут, в Греції, я волю померти в праці, як у безділлі!"

Довелось таки сидіти в безділлі, бо через сто днів падав дощ. За той час назрівали інтриги і росла безнадія. Не потішило Байрона й те, що грецький уряд, що був як і він, безсилий, надав йому нові титули: архістратегоса, генерал-лейтенанта армії.

Хворого Байрона почала мучити нестерпна ностальгія — туга за батьківщиною Англією.

Наступного дня, 9 квітня, він дістав листа з Англії, з добрими новинами від сестри й доньки. Радий цьому, вирішив проїхатись на коні. Три години прогулянки під дощем погіршили його хворобу, ввечері піднеслась температура й Байрон втратив притомність.

Агонія тривала десять днів, переривана хвилинами свідомості.

На сам Великдень, 19 травня

1824 р., він ще раз відзискав притомність і навіть переказав щось для своєї дружини. Описав ще крикнув: "Чому я не знав цього раніше? Бідна Греція, бідне місто, нещасні слуги!..." Тоді сказав: "Я хочу спати", — і це були його останні слова.

Наперед місто Міссольонгі (там помер поет), опісля Греція, а опісля вся Європа вкрилася глибоким смутком. В далекій Англії заливалась слізьми леді Байрон — новітня Пенелопа. А Греція продовжувала боротися, більш спосна й більш

об'єднана, як раніше. Смерть Байрона наче переважила те-резку.

Наступного ранку, по смерті поета, провідник повстанців, Маврокордато, дав наказ артилерії дати в честь померлого 36 вистрілів, по вистрілові за кожний день його життя.

— Пробачте, пане, — сказав дижурний старшина, — навіть для королів дається тільки 21 вистріл!

— Сьогодні — відповів Маврокордато — Греція втратила більше чим короля: це згинув її перший мученик!... Р. Е.

ЩІТКА НА ЯЗИЦІ

Котячий язик, вкритий дряпучими горбками. Ще більш жорстку щітку мають на язиці великі хижакі з родини кішок — леви, тигри.

Хто бував у зоопарку в години годівлі хижаків, той міг помітити, як леви, леопарди, пуми, тигри, барси обгризають великі кістки, а прирослі до них шматочки м'яса легко, наче рашпілем, здирають язиком. Рись, дика кішка, а також тигри, снігові барси, леопарди здебільшого підстерігають свою здобич з якоїсь засідки. У диких тварин добре розвинутий нюх. Хижакові, що чатує на здобич, треба, крім доброго маскування, якнайменше пахнути, інакше ніщо не допоможе підстерегти жертву: дика коза чи інша тварина здала нюхом почує хижакі і ніколи не підійде до його засідки на близьку відстань.

Щітка на язиці допомагає хижакові з родини кішок навести відповідну "туалету". Кожний з вас бачив, як старанно вилизує свою шкіру домашня кішка. Її дікі родичі також "чистять". Язиком, наче щіткою, вони чепурять своє хутро. Чисте, воно значно менше пахне, а це має велике значення при полюванні. Охайність, захисне забарвлення, безшумна хода — характерні для тварин хижаків, що здобувають їжу, нападаючи на свою жертву знезапця.

У хижаків з родини собачих цих пристосувань немає. Собаки, вовки, лисиці здобич свою не підстерігають із засідки, а заганають, бо можуть довго і швидко бігати. Недарма кажуть, що вовка ноги годують.

ПРО НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРАПОР

Сполука жовтої й блакитної барв у національно-державних прапорах сьогодні незвичайно рідка і тільки єдина Швеція вживає блакитний прапор з жовтим хрестом. Раніше було чимало державних прапорів з такою сполукою барв, як, напр., королівство Франції, Волоське князівство, Конго й інші.

Європейська геральдика знає чимало історичних і сучасних, однак виключно краєвих і земських прапорів, що тотожні з українським, або подібні до нього, як, напр., жовто-блакитні прапори Долішньої Австрії й Дальматії, блакитно-жовтий прапор Бравншвайгу та інші.

Довголітній спір про порядок барв українського національного прапора, що вівся межі прихильниками жовто-блакитного історично-геральдичного прапора і прихильниками блакитно-жовтого державного прапора з 1918 р., вирішено укра-

їнськими політичними партіями покищо, аж до відновлення самостійної української держави, яка остаточно впорядкує цю справу, в користь блакитно-жовтого прапора.

Незгідність щодо барв національного прапора це, на щастя, не виключно українське явище, бо в Німеччині спорять прихильники чорно-червоно-жовтого й чорно-біло-червоного прапора, в Іспанії червоно-жовто-червоного й червоно-жовто-фіолетного, а в Голландії червоно-біло-синього й помаранчево-біло-синього прапорів.

У Долішній Австрії провадиться така сама прапорна війна, яка була в нас, бо й там знайшлися прихильники жовто-блакитного й блакитно-жовтого краєвих прапорів.

Загально поширені погляди, що наш прапор уявляє собою небо й пшеничні лани, сонце й небо, сонце й море, пшеничні лани й море і т. д., зовсім безпідставні, бо український прапор постав під час Весни Народів, біля 1848 р., коли створилася більшість національних прапорів, як оновлення барв Галицько-володимирського королівства — золотого лева на блакитному полі, при чому, згідно з вимогами геральдики, заступлено золоте титло гербу жовтою, а барву щиту блакитною смугами прапору.

Українські радіослухачі!

Слухайте кожної неділі в год. 8.30 — 9.45 вранці мистецької української радіопередачі

ЮРІЯ ЛАВРІВСЬКОГО

на хвилі W. W. O. L. — 1120

Символічне значення барв постало вже в середньовічній геральдиці і так золота (або жовта) барва означає християнські чесноти: віру, милосердя, мудрість — і лицарські чесноти: справедливість, могутність, постійність, багатство, а блакитна барва означає вірність, бездоганність, відданість.

Отже в цій символіці слід дошукуватися справжнього й первісного значення стародавніх українських державних барв.

Сполучка жовтої та блакитної барв українського національного прапора походить ще з перелому 13-14 століть і тому наші барви є одними з найстарших державних барв в Європі.

КИТАЙСЬКІ ПРИТЧІ

ПЛОДИ ТА ДЕРЕВО

Росло колись у одного князя велике-превелике дерево. Кажали, що на ньому визрівали чудесні плоди. Якось з іншої країни приїхав гість і князь, повівши його показати те дерево, сказав: "На цьому дереві визрівають найкращі у світі плоди!" Гість відповів: "Тільки-но я побачив це дерево, мені одразу захотілося покуштувати його плодів. От тільки не знаю, як їх дістати?" Князь тут же гукнув людей і наказав їм зрубати дерево, щоб дістати плоди. Але плоди ще не визріли, і князь наказав поставити дерево назад. Та зробити цього не пощастило, і чудесні плоди на ньому так і не вирости.

ПЕРЕКОНАВ

Якось один чоловік, проходячи берегом річки, побачив, як дорослий чоловік тримає в руках дитину і збирається кинути її у воду.

Злякана дитина плакала і кричала.

Прохожий спитав:

— Невже ти хочеш кинути цю дитину у воду? Хіба ти не боїшся, що вона потоне?

— Не турбуйся, її батько — один з найкращих плавців!

ПРО ГРУ В ШАХИ

Один чоловік, на ймення Цю, був знаменитим шахістом, і ніхто не міг перемогти його.

Цю мав двох учнів, яких він учив грати: один з них вчився з захопленням, тільки про шахи й думав. А другий, хоч теж сидів, слухав пояснення вчителя і дивився на дошку, більше цікавився полюванням на птахів. Він увесь час думав про диких гусей і лебедів, які пролітають в небі, часом йому навіть вчувався їхній крик, він мріяв про те, щоб взяти лук та стріли і піти на полювання.

Зрештою один з учнів швидко опанував гру в шахи, а другий вчився довго, але так нічого й не навчився. Але хіба це означає, що перший був розумніший за другого?

Звичайно ж, ні!

МАВПА І КУКУРУДЗА

Високо в горах жила мавпа.

Якось вона спустилася з гір і побачила, що на одному горді росте багато кукурудзи. Вона дуже зраділа, простягну-

ла лапу і відламала качан. Взявши його на плече, мавпа в хорошому настрої пішла далі.

Так вона дійшла до гаю, з дерев якого звисали великі червоні персики. Знаючи, що персики дуже смачні, вона кинула кукурудзу і почала рвати фрукти.

Нарвавши персиків, вона пішла далі й раптом побачила на полі кавуни. Все поле всіяно великими круглими кавунами. Мавпа кинула персики і радо схопила кавуна. Тепер уже вона вирішила повернутися додому.

Ішла мавпа, йшла і раптом побачила зайця. Засць їй сподобався — він дуже кумедно стрибав. Мавпа кинула кавун і побігла доганяти зайця. Засць утік до лісу, і мавпі довелося повертатися додому з порожніми руками.

ВІЗ ЧОРНОГО ДЕРЕВА

Син одного багатія поїхав за море, щоб добути чорного дерева і через кілька років привіз його цілий віз. Свій крам він повіз на базар, але ціну постановив таку високу, що за кілька місяців не знайшлося жодного покупця. Він засмутився і вирішив, що торгувати

чорним деревом — справа безнадійна.

На базарі він бачив багато вуглярів, що приносили продавати вугілля, і люди охоче купували його. І от багатій сказав самому собі: "Напалю я з усього цього чорного дерева вугілля і тоді його швидко розпродам". І він перепалив увесь віз чорного дерева на вугілля, яке в нього швидко розкупили.

Таким чином, за віз чорного дерева він не вторгував і половини того, що вторгував би за віз вугілля.

РОЗМОВА ПОВИННА ЙТИ НА КОРИСТЬ

Цзи Цінь спитав якось свого вчителя Лю-цзи:

— Вчителю, чи це добре, коли людина говорить багато?

Лю-цзи відповів:

— Що ж тут доброго, коли багато балакають! Жабі в канаві, наприклад, день і ніч кричать щосили, але на них ніхто не звертає уваги. А от півень в курнику, тільки-но почне розвиднятися, гукне разів зо два, зо три, і всі знають: раз проспівав півень — скоро ранок, і всі прислухаються до його голосу. Розмова повинна йти на користь.

ЗАПАХИ, ЩО ВБИВАЮТЬ МІКРОБІВ

Рослини виділяють летучі речовини (запахи), які поширюються в повітрі і вбивають різних мікробів, в тому числі збудників небезпечних хвороб. Таким способом рослини захищаються від шкідливого діяння найдрібніших організмів (мікробів), деяких комах.

Наприклад, приємний запах, що його виділяє листя черемхи, протягом кількох хвилин смертельно уражає комарів, кімнатних мух, мушок, гедзів.

Л. Івченко

ПОЛУНИЦІ І ТЮТЮН

Я не збиралась робити соціально-господарської аналізи південної частини провінції Онтеріо. Я їхала туди на відпочинок — але шляхи Божі недовідомі нам — і я опинилась у містечку Вотерфорд, при в'їзді у яке на стовпі урочисто написано: population — 1700.

Але кожний, хто опиниться влітку у цій частині Онтерія, хоче, чи не хоче, а мимоволі втягається в напруження, надії і страхи фермерів, які всі сбертаються навколо урожаю двох основних продуктів — полуниць і тютюну.

Полуниці, що стигнуть протягом перших двох-трьох тижнів липня, вимагають швидкого збору і тому фермери гарячково вганяють за робітниками, чи як їх тут звуть чистою українською мовою — "пікерами". На цю працю до містечок приїзять сезонні робітники — індіанці з резервацій, словаки і українці, при чому серед наших земляків тут можна зустріти цілковиту соборність. Тут будуть і дніпропетровчани, що кличуть на своїх дітей "іди суда", і західні українки, що гукають на своїх "ходи но тут". Але в роботі всі вони мають нову спільну мову — "бескет", "кейзи" і — основне — центи.

Робітник-пікер одержує за зібраний малий "бескет"-кошичок 5-6 центів, фермер дістає від

фірми, якій здає ягоди за контрактом, від 17-23 центів, з приставою на місце, а вже ми, у великих містах, платимо за цей кошичок 39 центів — при чому різниця, як звичайно, іде в кишеню посередників.

Щойно кінчається ягоди, як починається збір тютюну, при чому ця праця для кваліфікованих робітників може тривати далеко в осінню пору. Тютюн треба не тільки зібрати, але й пересортувати, пов'язати пачками, просушити у спеціальних малих домичках з печю, де треба підтримувати малий рівний вогонь через цілу добу. Великі фірми звичайно закуповують тютюн ще на корені, при чому інспектори фірми, що їздять по фермах, одразу ж встановлюють і ціни на нього. Фермер може погодитись на цю ціну або ні, але коли він не погодиться, йому буде важко продати тютюн деінде. Тому тютюнові фермери ніколи не знають, чи вони виграють чи програють кожного року, — і це мабуть додає особливої привабливості для тих, хто любить ризик і газардну гру.

Але частина фермерів воліє твердий, позитивний, солідний продукт, який завжди можна продати, хоч може і не з таким зиском, як тютюн чи полуниці.

Як казав мені один фермер-

українець, що живе в Канаді, "може тридцять а може й більше років" і має вже сто акрів землі: "Із пшеницею ви завжди знаєте, що її треба, а з тими ягодами — то вже як Бог дасть". Але через пару вечорів після цієї розумної філософської розмови, цей самий фермер вже бігав по містечку, шукаючи робітників для збирання полуниць — очевидно не встоявши перед спокусою заробити зайвих кілька сот доларів.

Поскільки плата за кошичками іде підрядно — між робітниками і фермерами нема незгоди — кожний хоче зробити працю як найшвидше і заробити як найбільше. Деякі робітничі примудряються за день наравати по 170-200 кошичків. Для цього їм треба згинатися, розгинатися, присідати, випростовуватись, прилягати і пересуватись на руках — словом проробля-

ти оті вправи, що їх так старанно рекомендує на сторінках цього журналу своїм читачкам пані Оля Колянківська.

Ягідні фермери, як і всі селяни в усі віки, говорять майже виключно про погоду, і вони дуже вибагливі у своїх бажаннях: їм треба дощу, але щоб він ішов тільки вночі, а вдень, щоб було сонце, бо ягода мусить стигнути. Але в той же час їм треба і трохи вітру, щоб робітникам не було занадто гаряче, і щоб після нічного дощу земля швидкоенько просихала. Але десь в десятих числах липня фермери раптом перестають турбуватись про погоду і про робітників: основний урожай зібрано, ринок заповнено, і десь під кінець липня фермер вже переорює ягідні кущі, щоб насадити нові в іншому місці.

І щоб наступного року розпочати усю гарячку спочатку.

ЯК СОЛИТИ ОГІРКИ?

Для соління треба брати невеличкі свіжі огірки з тонкою шкіркою. Бажано, щоб вони були зібрані з грядок у день соління.

Огірки перебрати, повикидати поможилі і зіпсовані, перемияти в холодній воді. На дно дерев'яної бочки покласти перемите листя дуба, чорної смородини або вишні, потім — кроп, хрін, естрагон, часник. Після цього щільними рядами класти огірки (кожний у вертикальному положенні). Між рядами зробити прокладки з листя і приправ, щільно закрити бочку, забивши верхнє днище. Через дірку у дніні влити розсіл і закупорити дерев'яним чоппиком.

Огірки можна засолити і в діжі. Після заливки розсолу, їх треба прикрити щільно підігнаним дерев'яним кружком, на нього покласти гніт. Розсіл повинен покривати огірки не менш як на 3-4 см. Діжку накрити чистою тканиною і зберігати в холодному місці.

На відро води — 600 г. солі, 50 г кропу, 5 г естрагону, півстручка червоного перцю, 1 головку часнику, півкореня хрону.

ТРИ ПОКОЛІННЯ

На моєму довгому віку довелося мені пізнати три покоління жінок: генерацію 1900 рр. — моєї матері, генерацію 1920 рр. — мою і сучасну, тобто — вашу.

Позавчора

Коли говориться про жінок на переломі дев'ятнадцятого і двадцятого сторіч, то уявляється жінку, що не працювала, не вправляла спорту, нікуди не виходила. Чи це правда? На мою думку, не зовсім.

Жінка з "позавчора" займалася спортом, може більше, як будь-яка із сучасниць, але робила це невідомо. Вона була передовсім чемпіоном у ходженні. Слід знати, що в той час навіть по великих містах не було регулярної комунікації. Тільки багатії мали свої повози. Щоб відвідати родину, чи зайти на місце праці, доводилось нераз пройти пішки ціле місто. Бо хіба ж жінки тоді не працювали? А хто ж займався кухнею, хто був нянькою, хто прав білизну, хто шив, прасував, мив? Хто продавав у крамницях, допомагав у поштових урядах? Звичайно, все це робила жінка.

Правда, заможні жінки не працювали. Вони сиділи вдома, не виходили, не подорожували (за виїзками), не підписували чеків, не вивожували формулярів, не ходили до кіна.

Дівчата в ту епоху не виходили заміж. Їх віддавали. Але будьмо ширі: чи були вони

менше щасливі в подружжі, як зараз?

Символом тієї генерації був корсет! Теперішні дівчата не знають, що то була за "твердиня з криноліни, фішбіню й коронок". А шкода! Бо яке це надзвичайне видовище. Я добре пам'яю, як моя тітка Єва зоранку одягала корсет. Вона прив'язувала лямсетку до дверей і тоді поволі відступала: раз, два, три, ух, ух! Вона ставала з рожевої — червона, з фіолетної — синя. І щойно, як їй зовсім заперло дих, послугачка зав'язувала на плечах шнурок. Жінка в корсеті майже не могла сісти. Корсет надавав їй штивости не тільки фізичної, але й моральної.

Коротко перед 1914 роком ця "твердиня-корсет" впала. А коли падають твердині, тоді приходить революція. І надійшла нова генерація, яка під три чорти післала жінок 1900-их років.

Вчора

Це моя генерація — тому я можу бути безоглядною. Ми були піонерками. Того всього, що ми почали робити, до тієї пори ніодна жінка не попробувала. Ми зайнялися спортом, почали носити штани, заходили до хлопців. Перші почали вчитися, студіювати і вільно вибирати собі чоловіків.

Ми були еманципантками, ми стали "хлопчурами". Ми обрізали коротко волосся, носили тверді комірці і краватки, говорили грубим голосом.

Ми робили все і знали все. І як усі люди, що, мовляв, усе знають, були невиносимі. Стали драгонами.

Це все було за першої світової війни 1914-18. Відсутність чоловіків вимагала від нас великої праці, давала нам поле пописуватись і закріпила нашу еманципацію. Уявіть собі, яке ж було здивовання чоловіків, коли вони вернулися з війни. Деякі, змучені чотирилітньою війною, вигідно сперлися на рамя драгона. Інші запротестували і в наслідку прийшло до численних розводів.

Минали роки, "хлопчурі" народжували дівчаток й самі біля них "жіночили". Нова генерація, народжена між 1920-1940 роками є більш жіночою, як будь-коли досі.

Сьогодні

Подивіться на сьогоднішніх дівчат: скрізь зустрінете гарненьких, зодягнених, кокетливих жіночок. Приємні, лагідніші (як ми були!), товариські, підмальовані, зачесані, з пови-

скбуваними бровами. Вони живуть іншим життям, як жили ми. Хоча вони роблять те, що ми робили чи починали робити, але роблять це зовсім інакше. Дівчина, яка в 1956 році йде на лежачу, не зустрічає ніякої перешкоди, ані пересуду. Вона це робить, бо любить, але без особливого ентузіазму й героїства. Більшість вправляє спорт (жінка 1956 року не є спортсменкою!), — бо на спортових грищах зустрічає хлопців, а зимовий сезон дає їй нагоду передягнутися в модні, гарні костюми. Коли ж ідеться про літній спорт, — то будьмо щирі — більшість "вправляє" соняшні купелі, а не плавання.

Для моєї генерації — спорт, студії, — були символом революції, перемоги. Як ми студіювали медицину, то хотіли не тільки здати іспит, але й перемогти чоловіків. Для сьогоднішніх дівчат, студії — це справа нормальна, або навіть прикрий обов'язок. Студіюють, щоб опісля заробляти на життя.

Праця?

Сьогодні жінка працює, — але мріє, щоб перестати працювати. Політика? — Мое покоління не політикувало, — але хотіло це робити. Ми хотіли мати право голосу. Пам'ятаю, як в 1912 році одна сффражистка кинулася під ноги гальопуючого коня на очах короля Юрія У, щоб заманіфестувати боротьбу за право голосу. Сьогодні жінки мають це право, але як мало вони ним цікавляться! Коли жінка переглядає газету, то хіба лиш мимохіть гляне на політичні шпальти.

ПОПУЛЯРНА ГОДИННИКАР-
СЬКА ФІРМА

J. MEDWID
WATCHMAKER & REPAIRS

Silverware and Jewelry
Reasonable
LO 3-3436

714 Poplar Street
Philadelphia 23, Pa.

Наші бабки не мали вибору, сьогоднішні дівчата роблять, що хочуть. Вони можуть відмовитися вийти заміж і присвятити себе науці, розшукам над атомами, або зайнятися політичною кар'єрою. Але важко знайти жінку, щоб вибрала якусь кар'єру і не виходила заміж. А коли навіть так станеться, то найбільші осяги її не вдовольняють, і на дні свого серця вона мріє про подружжя.

Бо треба признати, що жінка 1956 року — це передовсім жінка. Для неї любов є культом, а вийти заміж — справою першої ваги.

Щастя?

Після еманципації жінка сама почала шукати дороги до щастя, — в праці, чи в любові, яку проголошено вільною.

Але виявилось, що жінки, які люблять поза подружжям, терплять ще більше. Молоді й дозрілі жінки, якими не були б їх любовні історії, спочатку в уяві, а потім на які, стараються залегалізувати свої взаємини. Якщо до того не доходить, то вони дуже нещасливі.

Жінка бажає стабілізації, вірності, вона мріє про своє гніздо і тільки в ньому вона відчуває себе щасливою.

М. С.

КОЛИ ЙДЕТЕ НА СОНЦЕ...

Коли йдете на сонце — не мийтеся раніше милом, не натирайтеся кольонською водою, не приймайте аспірину ні інших пілюль, бо все це прискішує попечення. Вживайте протекційних кремів, відповідно до стану вашої шкіри:

Для нормальної шкіри — олива з кокосового горіха, оливкова олива, або якийсь інший середник, що пособляє спалюванню.

Для сухої — 1 гр. товщу, хлоргидрату квеніни, 15 гр. води — випару з черешневого листа, 10 гр. вазеліни, 10 гр. ляноліни.

Для темної, товстої шкіри — алькогольні помади або розчини, напр., розчин кислоти пара-аміно-бензоїни 10%, та інші середники-протектори, що їх можна дістати в дрогеріях.

Як спечете шкіру, то спечені місця натріть оцтом, опісля намажте товстим кремом, або оливою з солодких мигдалів та іншими охолоджуючими препаратами, що є в продажі. Також пийте багато солодженої води!

КОСМЕТИЧКА

ОЛЬГА КОЛЯНКІВСЬКА

Плекання краси й поради. Спеціальність: електроліза (повне усунування волосся), електромасажи, електричні манікюри (найновіша метода), креми й парфуми найкращої французької і світової фірми "Лянком".

Домовляйтеся телефоном у веч. годинах:

LE 6-8378

1,75 ДЛЯ ДІВЧИНИ — ІДЕАЛЬНИЙ РІСТ!

Для глядача, що вперше попав до славного паризького мюзикголу "Лідо", — пізнагі танцюристни, що їх він побачить на сцені, будуть звичайними легкими дівчатами. Але надармо шукатимете за ними при столиках під час перерви або по закінченій програмі.

Чарівні "блєбель" бережені краще, як вихованки дівочих інститутів.

Пані Блєбель — бо від неї пішла їхня назва, — ангажуючи цих дівчат інколи з найкращих домів, бере за них повну відповідальність. Контракт забороняє їм пити й танцювати з глядачами. Їм не можна сидіти посеред глядачів біля столика. Навіть могутній паша Марокешу, святкуючи своє вісімдесятиліття в "Лідо", не зумів намовити паню Блєбель дозволити дівчатам сісти біля нього. Вже легше дозволено їм усім разом поїхати до Марока й бути гістьми в палаті паші.

Пані Блєбель така сувора наглядачка, що навіть не дозволяє дівчатам приймати дорожчих подарунків. В Ріо де Жанейро один мільярдер запропонував їм люксового Каделяка, але вони відмовились від цього подарунку. — "Я маю стільки грошей — сказав мільярдер, — що можу купити вам усе, що забажаєте. Подумайте до завтра!" Наступного дня він дістав список побажань: вони просили тільки купити кожній

з них рукавички, лапелюх і ручну торбинку!...

Одного вечора в бюрі пані Блєбель у Парижі почали дзвонити телефони. Це журналісти з Лондону, Риму, Берліну й Нью-Йорку запитували, чи правда то, що "блєбель" Маргарета, виходить заміж за короля Фарука? Фарука бачили на трьох виступах балету "Блєбель" в Римі і раз, мовляв, до його столика присілася на кілька хвилин руська Маргарета. Чоловік пані Блєбель негайно виїхав до Риму, щоб звільнити танечницю, але вона плакала й присягалась, що це несправедливий донос. Закінчилось тим, що її перенесли до Брюссель.

Бо "блєбель" не живуть тільки в Парижі. Там танцює щовечора в "Лідо" їх тільки 26, а 110 відбувають постійне турне докола світу: у минулому місяці 28 виступало в Брюсселі, 8 об'їздило Іспанію, 12 танцювало в Мехіко Сіті, 8 перебувало на вакаціях в Італії, а 32 в Буенос Айресі, ці останні виїхали в п'ятирічну подорож і доїдуть аж до Японії.

Танечниці "блєбель" заробляють не погано. З фільмами і галя вони дістають місячно понад 150.000 франків. Але вони мусять відповідати всім суворим вимогам. Танечниця "блєбель" перестає на час контракти існувати як одиниця. Існують тільки однакові ноги, однакові груди, однакові усміхи:

1,75 м. височина, 0,93 — обвід грудей, 0,63 обвід в поясі, 0,95 — обвід бедер і 1,05 довжина ніг. Цим вимогам найчастіше відповідають англійки й вони становлять гро "блебель".

Ворогом ч. 1 "міс блебель" є її апетит. Отже вони мусять притримуватись найстрогіших режимів.

Ворогом ч. 1 пані Блебель — власниці балету, є подружжя, що забирає їй щорічно найкращі дівчата. Від війни вона втратила 1.800 танечниць. Найчастіше виходять вони заміж за лікарів, архітектів і старшин. Бо між 26 і 28 роком життя, сляк чи так, їхня кар'єра в балеті скінчилася б. Досить, щоб появилось фото якоїсь "блебель" в газеті чи магазині, негайно вона дістає десятки подружних пропозицій. Чарівна Шеїля, найкраща з "блебель", дістає на місяць пересічно 120 подружних пропозицій. Але, не зважаючи на всі перспективи казкового багатства, вона заручилася з молодим хлопцем, який працює в тому ж "Лідо".

Директор "Лідо" має такий страх перед подружжями, які десятикують його ансамблі, що при кожному виїзді балету за кордон він бере збірну візу для всіх, щоб котрась не залишилася.

Коли в третій годині ранку "Лідо" замикає свої брами, заїжджає шість таксівок, що возять "блебель" до їхніх мешкань, де вони живуть по дві разом.

Для дівчини 1,75 метра висоти — це не мало. "Заки я вступила до ансамблю, — розказує одна з балерин, — то мені здавалось, що я гігант і всі люди

НА АЛЬБОМ БАШКИРЦІВНОЇ

На наш заклик надсилати передплати на видання оригінальних рисунків Марії Башкирцівної вплинули такі гроші: д-р Р. Смик 4 дол., д-р Домбчевський 4 дол., пп. Горний, Казанівський і д-р В. Сенкютович — по 2 долари, п. Кокольська 1 дол.

Щиро дякуємо за виявлене довір'я і просимо всіх наших Приятелів допомогти нам видати цей альбом, що напевно багато причиниться до пропаганди українського імені у світі і не дасть пропасти для нас славі нашої талановитої землячки.

зглядаються на мене на вулиці. Але тепер, в цьому товаристві, це враження уступило і, навпаки, — всі інші видаються мені смішно малими. Ми до розпучки сміялися, як Гарі Купер, не такий то вже малий, примірював тисячі черевиків на високих зап'ятках, щоб могли виступати з нами, а Люїс Маріано, відмовився від виступу по першій пробі, бо ми всі перевищували його на цілу голуву. Що ж тоді сказали б його обожательки?" Г. Н.

РОЗАРІЙ ІМПЕРАТОРКИ ЖОЗЕФІНИ

Дня 23 липня 1794 року гіллотина французької революції вкоротила віку Александрові де Богарне, командантові прирейнської армії за те, що здав ворогові місто Майн, і з тим днем небуденна красуня Жозефіна Богарне стала вдовою. На неповних два роки пізніше, дня 9 березня 1796, з нею одружився Наполеон Бонапарт. Дня 2 грудня 1804 Наполеон коронував себе на імператора Франції, а її на імператрицю. У 1809 р. Наполеон розвівся з нею.

Ця перша імператorka Франції шалено любила квіти, головню троянди, й постійно носила їх у руках. Франція, країна лагідного підсоння віддавна була країною квітів і троянди були в ній улюблені з прадавніх часів. Ще фінікійці довели троянди із Сходу до теперішнього міста Марсель. За часів римської окупації Галії троянди та їх культ ширилися по тодішній Франції. Існує вістка, що король із династії Меровінгів, Чільдеберт I. (511-558), в році 550 заснував був в Парижі квітник троянд для своєї дружини.

Сам Наполеон дуже любив квіти й часто говорив, що там, де не можуть рости квіти — там не може жити й людина. Жозефіна заклала в році 1804 квітник троянд-розарій в замку Мальмезон коло Парижу,

щоб зібрати в ньому всі троянди, які на той час були відомі. Її впливи, багатство й краса сприяли її задумові. Привозили їй троянди французькі дипломати з чужих країн. Французькі війська, коли увійшли до якоїсь країни, вишукували троянди, варті уваги їхньої імператorkи й посилали їх до Мальмезону. Д-р Деліль, директор ботанічного саду в Монпельє, спеціально взяв участь в експедиції Наполеона до Єгипту 1798-99 рр., щоб придбати троянди для Жозефіни.

Навіть вороги шанували любов імператorkи до квітів і коли при ревізії французьких кораблів находили посилки рослин чи насіння, адресовані до Мальмезону, то без затримки посилали їх адресатці. Що більше: шотландський садівник, спеціаліст культури квітів, Джон Кеннеді, мав візу для вільного переїзду через англо-французькі fronti, коли їхав у справах розарія в Мальмезоні. Головним помічником імператorkи в справі закладання розарія в Мальмезоні був Дюпон, основник розарія в Люксембурзі.

Впливи самої імператorkи та її розарія були такі великі на культуру троянд і виплекання нових родів, що каталог фірми Філасіє у році 1791 мав лише 25 відмін троянд, а вже

каталог фірми Деспорте з року 1829 мав аж 2.562 варіацій. Інспіровані імператоркою Редуте та Тори склали опис троянд в трьох томах, які вийшли вже по смерті імператорки в роках 1817-1824 й які подавали на 172 таблицях в кольорах головніші троянди. Під впливами імператорки розвинулася ціла плеяда селекціонерів, яких нащадки працюють і досі в цій ділянці, це: Коше, Дессеме, Дюпон, Ляфляй та Вільморен.

Впродовж десяти років імператорка збрала в своєму розарію 167 галлійських (французьких) троянд, 27 столітніх, 4 мускусних, 9 дамаських, 22 китайські, 4 найколючіші, 8 білих і три жовті. Це була колекція не будь-якої наукової вартости на той час.

Коли в 1815 році англійські війська зайняли Париж, то дістали від своєї влади доручення найпильніше охоронити розарій в Мальмезоні. Там у 1815 році Наполеон провів серед троянд свою останню ніч перед засланням на острів Ельбу. З смертю імператорки в 1814 р. розарій підупав. Остаточо був знищений за пруської окупації в 1871 році.

ПРО ГІПНОЗ

Багато віків гіпноз та зв'язані з ним явища здавались чимсь загадковим, надприродним.

В давніх єгипетських та індійських храмах існувала така релігійна церемонія: кільком віруючим пропонувалось, не відриваючи очей, дивитись на блискучі мідні речі. При цьому в храмі безперервно, мо-

ДО ДРУКАРЯ

Друкарю! Не дрімай: де треба — крапку став, щоб мокрим нас рядном злий критик не напав; Бо є й такі: не найде толку — буде тихо; не найде крапки — лихо...

Із збірки "Ельдорадо" — вибрані твори укр. письменників, ціна 1 дол. Можна замовити в:

Ivan Manylo
P. O. Box 3576
Phila. 22, Pa., U. S. A.

У 1896 році купив Мальмезон великий багатій і філантроп Даніель Озіріс. Він відновив парк і збірку троянд, яку довів до 197 відмін. За часів імператорки їх було коло 260. У 1904 р. Озіріс подарував цей парк французькій нації.

Така то була любов імператорки до троянд, а її замилювання до їхньої культури мало досить буденне підґрунтя: при своїй небуденній і просто вишуканій красі, імператорка Жозефіна мала негарні зуби, які постійно прикривала китцею квітів, що з нею ніколи не розлучалася.

нотонно звучав гонг. Так створювали обстановку, що викликала у людини гіпнотичний стан. Ніби сонні вони ходили, говорили і виконували накази жерців.

Що ж це таке гіпноз?

Діяльність всіх органів вищих тварин і людини регулюється центральною нервовою

системою, в якій керівну роль відіграє кора великих півкуль головного мозку. Нервові клітини цієї кори можуть бути в діяльному стані, тобто в стані збудження, і в стані гальмування, яке оберігає клітину від виснаження і відновлює її працездатність. Сон людини це гальмування, що охоплює всю кору великих півкуль головного мозку і опускається ще нижче, на підкоркові центри, коли людина міцно спить.

В основі гіпнозу також лежить процес гальмування. Гіпноз по суті своїй є той же сон, тільки не повний, а частковий. Гальмування охоплює лише окремі, ізольовані райони кори головного мозку, а інші пункти її діють, тому загипнотизований чує слова гіпнотизера і реагує на них. Ці слова набирають в гіпнозі особливої сили впливу, тому що всі інші подразники в цей час не сприймаються, слова ці не збуджують протилежних уявлень, бо всі інші пункти в корі головного мозку загальмовані, недіяльні.

З допомогою слова у людини в стані гіпнозу можна викликати сильну спрагу, змінити пульс, знизити больову чутливість, змінити смак (можна, наприклад, дати людині гіркий порошок хініни і вмовити, що це цукор, загипнотизований відчуватиме не гіркоту хініни, а солодкий смак цукру).

Відомо, що словом можна налякати людину і викликати у неї посилене серцебиття. Хтось скаже, наприклад, що в кімнаті холодно, а інші зразу відчують справжній холод. Іноді буває досить сказати люди-

ні, що вона почервоніла, і людина справді червоніє.

В нашій дійсності гіпноз це один з методів лікування людини — гіпнотерапія. Цим методом лікують, насамперед, неврози, істеричні реакції, які часто проявляються в раптовій втраті голосу або слуху, в особливих паралічах, що утруднюють ходіння. Наприклад, молода балерина після сварки з чоловіком відчувала головокружіння, впала на диван і не змогла встати: у неї, як кажуть, віднялися ноги. Дев'ять сеансів гіпнотерапії її вилікували.

Гіпнотерапія дає ефект при лікуванні так званих нав'язливих станів. Так, хворий 42 років відчував нав'язливий страх раптової смерті на вулиці. Він носив з собою шприц з камфорою в ампулі, побоюючись, що на вулиці з ним трапиться серцевий припадок і йому не встигнуть подати допомогу. Цей хворий був вилікуваний гіпнозом.

Гіпнотерапія ефективна при сильному блюванні у вагітних. Добрий ефект дає гіпноз при лікуванні деяких видів розладу мови (наприклад, заїкання). Успішно лікувати гіпнозом можна захворювання нервової системи, що виникають внаслідок хвилювань, неприємностей, нервових потрясінь. Гіпнотерапія ефективна при хронічному алкоголізмі. Алькоголіки легко впадають в гіпнотичний стан і піддаються лікуванню.

Буває так, що людині аж ніяк не можна курити за станом здоров'я (наприклад, при гіпертонічній хворобі, артеросклерозі, хворобі легень), а сам

хворий неспроможний припинити куріння. Тоді на допомогу приходить гіпнотерапія. Велику користь дає вона і деяким хворим з шкіряними захворюваннями (нпр., шкірне свербіння нервового походження).

Гіпноз може бути застосований як допоміжний засіб при лікуванні найрізноманітніших захворювань, особливо, коли треба підвищити настрій хворого, поліпшити його самопочуття і тим самим полегшити здійснення основних лікувальних заходів. Нині в терапевтичних клініках застосовують гіпноз при лікуванні виразко-

вої хвороби та гіпертонії, в хірургічних клініках, для обезболювання при операціях.

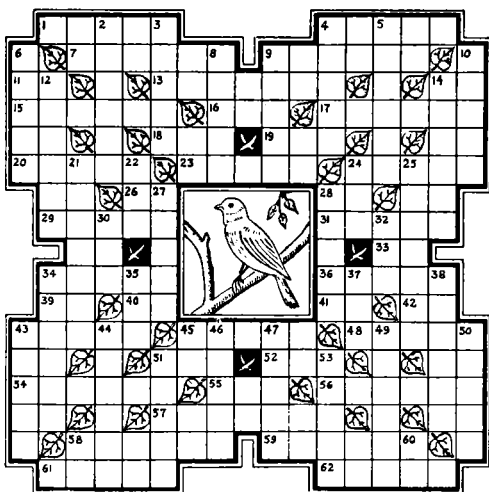
Гіпнотичний стан можуть викликати всі люди, для цього не треба мати якогось особливого обдаровання. Але треба знати, як здійснюється гіпноз, в яких випадках вживається, як правильно його використовувати в лікувальних цілях. Зрозуміло, що такими спеціалістами можуть бути лише лікарі.

Наука розкрила таємницю гіпнозу, і тепер вона спрямована на поліпшення здоров'я людини.

І. Завілянський

ХРЕСТИВКА

Поземно: 1. птах, який живе громадами, головню по містах, 4. сильний вітер, 7. порода папуги, 9. співучий птах з родини юрковатих, живе в Україні, 11. перші літери азбуки, 13. співучий птах, згадуваний в наших піснях, 14. сх.-американ. стейт (в скороченні), 15. охоронний одяг, 16. вибоїна, 17. легкий срібисто-білий м'який метал, 18. ініціали, основаної за починком українців, міжнарод. організації, 19. числівник, 20. великий яр, 23. столиця європ. держави, 24. ім'я з літерат. псевдоніму дружини П. Куліша, 26. торг. скорочення слова "рахунок", 28. науковий титул

склав д-р К.

(в скороченні), 29. особа уповноважена державою списувати та стверджувати правні ак-

ти, 31. пора дня, 33. ініціали імені і прізвища нашого великого поета, 34. фр. малар краєвиду, основник неоімпресіонізму пунтелістичного напрямку, 36. назва тижн. газети, що її видавав у Києві М. Грушевський, 39. літери, що виділилися на опакуванні виробів відомої перед війною зах. укр. молочарської фірми, 40. особовий займенник, 41. науковий титул (скорочено), 42. сполучник, 43. поневолена европ. країна, 45. "... враже, як пан каже", 48. міцна, горюча рідина, 51. відома з неутралітету европ. країна (перші три літери), 52. дипломатичне представництво в чужій державі (перші три літери), 54. чорно-біла птаха з родини воронуватих, 55. абрєвіаційна назва укр. політ. партії на Наддніпрянщині, заснованої в 1900 р. студ. молоддю, 56. брак волосся в чоловіків, 57. балет Делібе, 58. опера Суллівена, 59. птах-хижак із родини соколуватих, 61. птах-хижак, живе теж в Україні, 62. пісні реліг. змісту (назви).

Доземно: 2. ряд лапок пов'язаних між собою, 3. місто в Іраку, 4. бувають тоді, коли нема миру, 5. накриття голови в жінок, 6. маленька частинка плині, 8. жіноче ім'я, 9. посвоєні особи, 10. птах-бродун, живе над водами, 12. один з найбільших англ. поетів, 14. америк. згл. канад. фестин, 21. людина, що мріє про неосяжний ідеал, 22. порода папуги, 24. ін. "забава", 25. Шевченкова поема, 27. найбільші з воронуватих птахи, 28. співучий птах з родини горобчаків, 30. звук певної висоти, 32. части-

на лица, 34. має скрипаль (здрібно), 35. острів Сундайського архіпелагу, 37. мистецтво, в лат. мові, 38. популярна в Україні всеїдна птаха з чорним упиренням, 43. охоронний панцер риб, 44. ін. "минулого року", 45. скорочення, що вживається перед іменами святих, 46. чолов. ім'я, 47. птах-бродун, споріднений із бузьком, 49. ін. "збиточник", 50. широкий, битий шлях, 51. хижак з родини собак, 53. залізни або дерев'яні плити, 58. скорочена назва одного з центр. стейтів США, 60. символ хем. первня бару.

РОЗВ'ЯЗКА ЛОГОРИФА

з ч. 27

1. Конфуз, 2. Ороки, 3. Зандам, 4. анкета, 5. Дунай, 6. елев, 7. ренеме, 8. епос, 9. Зенон, 10. Аїша. — "Коза Дереза", "Зима й весна".

ЗАГАДКА

Є три букви в однім слові,
Дві з них круглі, однакові,
Як читати оце слово,
Вперед чи назад, однаково.

Хто перший надішле розв'язку, дістане в нагороду річну передплату "Ми і Світ", уфундовану автором загадки, п. Б. Федчуком.

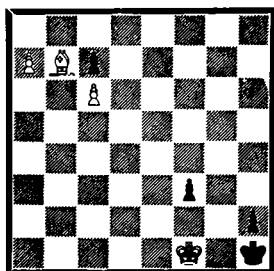
Нагороду за попередню розв'язку ("рушник") здобув п. В. Самсон, з Монреалю. Після нього наспіла ціла низка листів з правильними розв'язками. Щиро дякуємо їхнім Авторам за теплий відгук.

Задача ч. 12

В. Гольст

"Гусвеннен" 1886

Мат у трьох ходах

Розв'язання задачі ч. 9:

1. Кд5 — ц3!

Правильні розв'язання надіслали: С. Пінчак (Канада), В. Ю. Маєвський, В. М., Б. С. (ЗДА) і Д. Хромяк (Франція).

Д-р С. Г. ТАРТАКОВЕР

В Парижі помер у лютому ц. р. найвизначніший представник шахової богемі — гросмайстер д-р С. Г. Тартаковер. Християнин жидівського походження, австрієць, потім шаховий репрезентант Соборної України, даліше польський, а врешті французький громадянин. Доктор прав, автор багатьох юридичних і шахових творів, публіцист, любитель і перекладач поезії — останній шаховий романтик переломового сторіччя.

Скромний, відвертий не раз до цинізму, любив гру й завжди був джентлменом. Коли в 1946 році підчас Лондонського Турніру критиковано першуна світу Альохіна за антисемітизм, Тартаковер, хоч не любив Альохіна, став в його обороні: "Кожний тепер критикус, та ж усі знали це ще перед 15-ти роками" — і жертвуючи 1 фунта розпочав збірку для Альохіна, що жив тоді в невідрадних матеріальних умовах в Португалії.

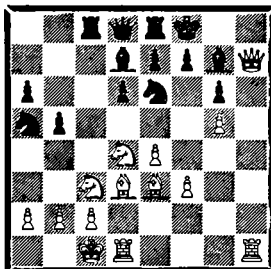
Подаємо партію віденського турніру з 1906 року.

Партія ч. 12

Сіцилійська гра

Білі: Д-р С. Г. Тартаковер
Чорні: Проф. д-р М. Відмар

1. е4 ц5 2. Кф3 Кц6 3. д4 цхд4
4. Кхд4 г6 5. Бе3 Бг7 6. Кц3
Кф6 7. Бе2 д6 8. г3 0-0 9. Дд2
Бд7 10. г4 а6 11. ф3 Ке8 12. г4
Вц8 13. г5 Ка5 14. гхг6 гхг6
15. 0-0-0 65 16. ф3 Кц7 17. Бд3!
Ке6 18. Дг2 Ве8 19. Дг7† Крф8

20. Кхе6† Бхе6 21. Вг6! Бц4 22.
е5!! Бхд3 23. е6! Вхц3 24. бхц3
Дц8 25. Бд4 ф6 26. гхф6 ехф6
27. Бхф6 Д67 28. Дг8† Бхг8 29.
Вхг8 мат.

ЧОЛОВІЧЕ ВБРАННЯ І ЖІНОЧІ КОСТЮМИ

**пошите з найкращого матеріалу і в наймодерніших
фасонах, світової слави англійсько-канадійської
фірми**

Wm. H. Leishman & Co. Ltd.

набудете

**у великому виборі
на догідні сплати**

**у найкращому українському магазині
ЧОЛОВІЧОГО, ЖІНОЧОГО І ДИТЯЧОГО ВБРАННЯ
ТА ГАЛЯНТЕРІЇ**

Е. ДУМИН С-КА

552 КВІН ВУЛ., ТОРОНТО, ОНТ.

**Фірма "ДУМИН КО." відома якістю своїх товарів
та солідністю ще з України!**

ЧИТАЧІ ПРОСЯТЬ ПОБІЛЬШИТИ "МИ І СВІТ"

І. Б., Торонто: "Дуже багато труду коштує мене, щоб втримати перед денаціоналізацією нашу доню, років 16. Ми робимо все можливе, щоб вона не забувала української мови, купуємо книжки й журнали, — але вона досі й глянути на них відмовлялась. І ось наша радість: вона зацікавилась магазином "Ми і Світ", вже проглянула три числа і дещо прочитала. Коли б Ви знали, які ми вдячні Вам за Вашу працю. Та чи не можна б випускати журнал частіше, або бодай раз у місяць, але з більшою кількістю сторінок?"

К. П., Австралія: "Ми просто віджили від того часу, як дістаємо Ваш журнал. А то жили тут відірвані від українського світу і від усього рідного. Ваш журналик прочитуємо, разом з дружиною, того ж таки дня, коли одержали. Ех, коли б так він товстіший був! Радю заплатили б навіть двічі стільки!"

о. Р. Д., Англія: "Я легко продаю висилані на мою адресу примірники. Люди дуже собі хвалять Ваш журнал, та тільки хотіли б бачити його більшим, як тепер. Коли б так можна було дати його в розмірах "Рідерс Дайджесту".

Л. Л., Німеччина: "Бажаю Вам, щоб Ваше видання мало ще більший успіх та щоб появлялося бодай два рази в місяць!"

ВІДПОВІДАЄМО: Ваші бажання, Приятелі "Ми і Світ", є й нашим бажанням. Наша мрія побільшити "Ми і Світ" бодай до 64 сторінок, залишаючи, однак, дотеперішню ціну. Це зможемо здійснити, якщо дістанемо ще 500 передплатників. Може почнемо кампанію за це? Будь ласка, починайте! У дальших числах будемо подавати список тих, хто приєднає нових передплатників, щоб побільшити журнал.

ДО ПРИНАГІДНИХ ЧИТАЧІВ

З багатьох місцевостей і від багатьох передплатників знаємо, що журнал "Ми і Світ" мандрує від хати до хати і кожне запропоноване число читає по п'ять і десять родин. Ми раді популярності нашого видання, але були б ще більше раді, коли б наші принагідні читачі замовили собі журнал безпосередньо в нас. Це дало б змогу зробити видання більшим і кращим, з користю для усіх. Отже ждемо на Ваші замовлення!

ВІРИТЕ, ЧИ НІ,
А З УСІХ КУХОНЬ
НАЙКРАЩІ —
“KELVINATOR”
КУХНІ!

ВЕЛИКИЙ ВИБІР КУХОНЬ СОЛІДНОЇ ФІРМИ
“KELVINATOR”
НА ДУЖЕ КОРИСНИХ УМОВИНАХ

знайдете в магазині

ALPHA FURNITURE CO.
735 Queen St. W., Toronto, Ont.
Tel. EM-3 9637.